

**LÄÄNE-EESTI, IDA-EESTI JA
KOIVA VESIKONDADE VEEMA-
JANDUSKAVAD 2022-2027
LISA 10 ERANDITE KAALUMISE
METOODIKA**

Veemajanduskava koostamise eest vastutavad ametnikud:

Keskkonnaministeeriumi veesakonna nõunik Reeda Iismaa

Keskkonnaministeeriumi veesakonna nõunik Agne Aruväli

Erandite kaalumise meetodika koostas:

Maves OÜ - Karl Kupits

Lindart OÜ (Marge Simo)

Sisukord

1. TAUSTAINFORMATSIOON	4
2. ERANDI KOHALDAMINE VEEPOLIITIKA RAAMDIREKTIIVI ARTIKLI 4 LÕIKE 4 ALUSEL	10
2.1. ÜLDIST	10
2.2. KOORMUSED	12
2.3. TÄHTAJA PIKENDAMISE PÕHJENDUSTE SISULINE TÄHENDUS.	16
3. ERANDI KOHALDAMINE VEEPOLIITIKA RAAMDIREKTIIVI ARTIKLI 4 LÕIKE 5 ALUSEL	25
3.1. ERANDINA KAALUTAVATE KOGUMITE JA MEETMETE SÕELUMINE.....	27
3.2. ERANDITE KAALUMINE	29
4. ERANDI KOHALDAMINE RAAMDIREKTIIVI ARTIKLI 4 LÕIKE 6 ALUSEL.....	38
5. ERANDI KOHALDAMINE RAAMDIREKTIIVI ARTIKLI 4 LÕIKE 7 ALUSEL.....	40
6. MITME ERANDI RAKENDAMINE SAMAL KOGUMIL	44

1. TAUSTAINFORMATSIOON

Pinnaveekogumite 2019. aasta seisundihinnangu alusel on hea seisundi eesmärk saavutamata 335 pinnaveekogumil ning põhjaveekogumite 2020. aasta seisundihinnangu alusel 18 põhjaveekogumil (8 on halvas seisundis ning 10 on heas, kuid ohustatud seisundis).

Kogumitel, millel ei ole hea seisundi eesmärk veemajanduskavade (VMK) kolmanda perioodi lõpuks ehk 2027. aastaks saavutatav, võib hea seisundi eesmärgi suhtes kohaldada erandit. Kui vajalikud meetmed hea seisundi saavutamiseks on rakendatud, kuid kogumi hea seisund taastub pärast 2027. aastat, on asjakohane kasutada veepoliitika raamdirektiivi (VRD) artikli 4 lõike 4 vastavat sätet. Kui hea seisundi saavutamiseks vajalikke meetmeid rakendada ei ole võimalik, siis leebema keskkonnaeesmärgi seadmise aluseks on VRD artikli 4 lõiked 5, 6 ja 7. Erandi kohaldamise põhimõtted on üle võetud veeseaduse §-dega 38–42.

Erandite kaalumisel tuleb arvestada VRD raamdirektiivi artikli 4 lõigetes 4–8, põhjaveedirektiivi¹ artikli 6 lõikes 3 ning Euroopa Komisjoni erandite seadmise juhenddokumendis nr 20² toodud põhimõtteid.

Üldiste põhimõtetenähtena erandite kohaldamisel tuleb tagada, et:

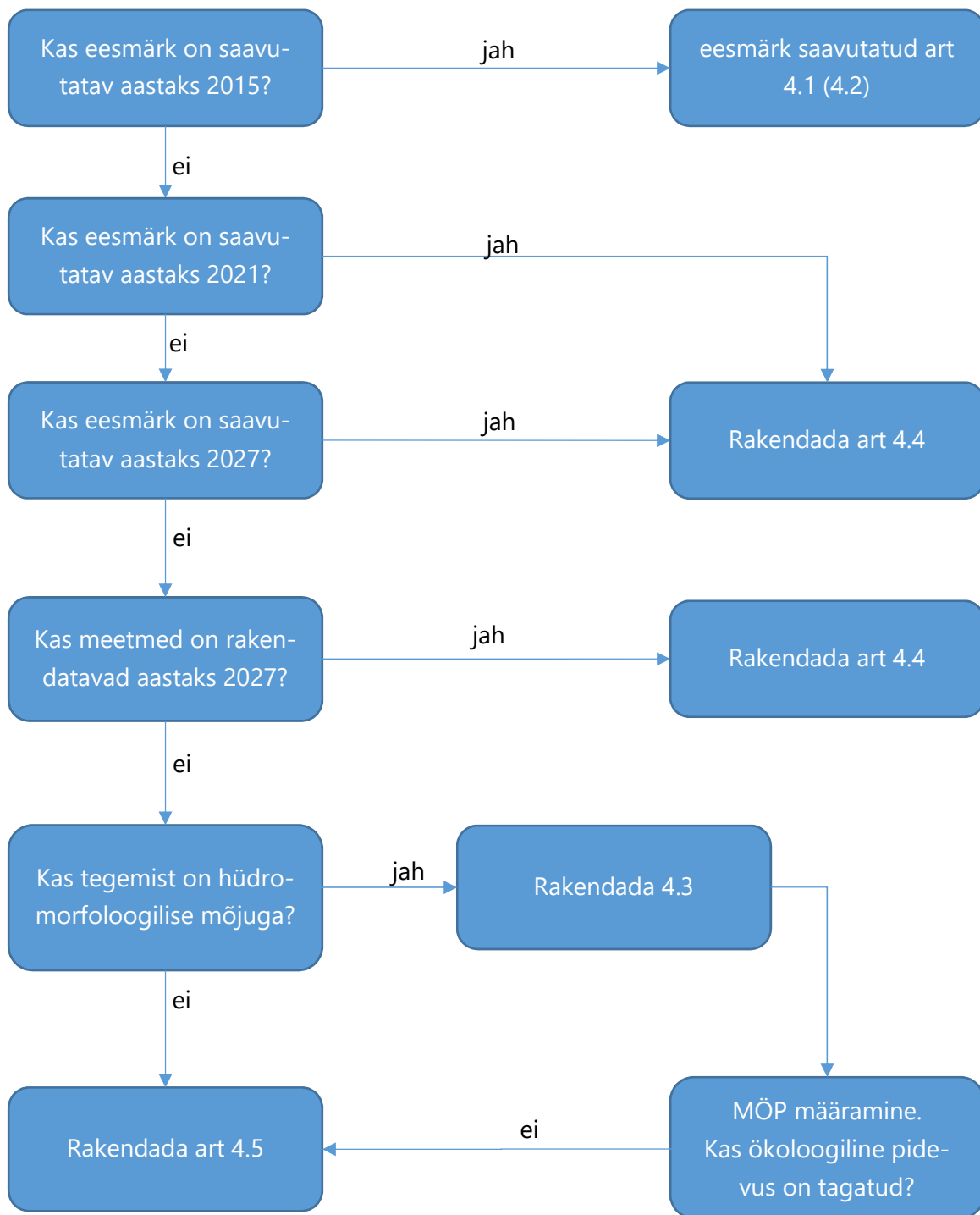
- need ei takista hea seisundi saavutamist vesikonna muudes veekogumites;
- nende veekogumite suhtes rakendatakse kõiki muid õigusaktidega kehtestatud kvaliteedi- ja keskkonnanõudeid;
- neid veekogumeid kaitstakse vähemalt sellel tasemel, mis on sätestatud muudes Eesti ja Euroopa Liidu õigusaktides.

VRD artikli 4 lõigete omavahelisi seoseid aitab mõista alljärgnev joonis (Joonis 1-1).

---

¹ [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/118/EÜ, 12. detsember 2006, mis käsitleb põhjavee kaitset reostuse ja seisundi halvenemise eest.](#)

² [Common implementation strategy for the water framework directive \(2000/60/ec\). Guidance document no. 20. Guidance document on exemptions to the environmental objectives.](#) European Communities, 2009.

Joonis 1-1 VRD artikli 4 rakendamise lihtsustatud skeem

Eelmise perioodi (2015–2021) meetmeprogrammi koostamisel analüüsiti veekogumite seisundeid ja hea seisundi saavutamiseks rakendatavaid meetmeid. Kui ebasoodsa seisundi põhjused ei olnud teada, määrati meetmeks uuring ning hea seisundi saavutamise eesmärki pikendati aastani 2027. Uuring pidi läbi viidama teise veemajandusperioodi jooksul. Selle tulemuste põhjal tuleb kolmandaks perioodiks määrata meetmed, mille rakendamisel tagatakse veekogumi hea seisund aastaks 2027.

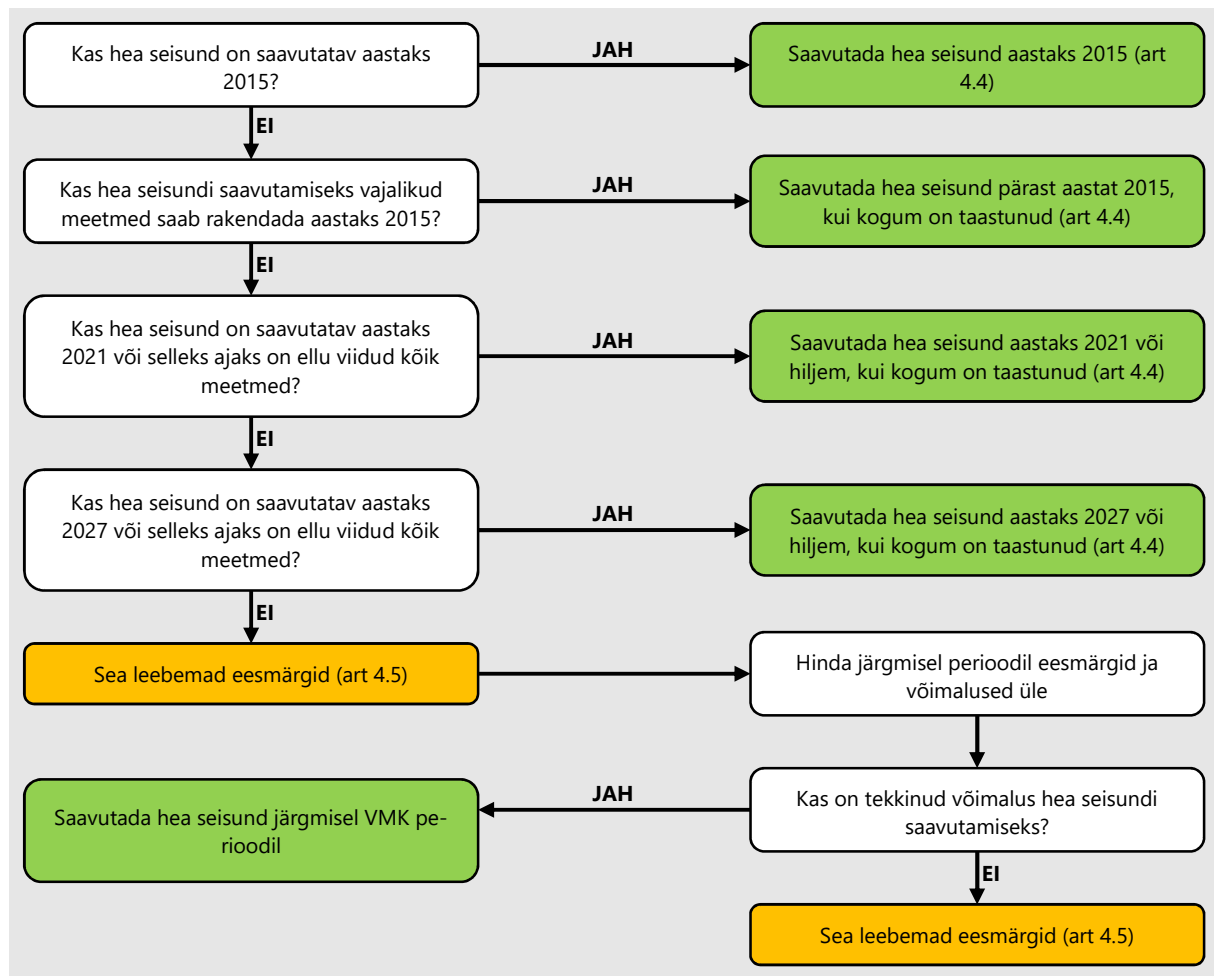
Kolmanda perioodi veemajanduskavade ja meetmeprogrammi koostamise ajaks on selgunud, et endiselt on hulk veekogumeid, mille mittehea seisundi põhjused on ebaselged ja vajavad enne meetmete määramist uuringut.

Kui aastaks 2027 ei ole võimalik veekogumi head seisundit saavutada, tuleb kaaluda järgmiste sätete rakendamist:

- VRD artikli 4 lõige 4 – hea seisundi eesmärgi saavutamise tähtaja pikendamine, kui looduslike tingimuste tõttu ei saa eesmärgi aastaks 2027 saavutada. Seisundi parandamist toetavad tegevused tuleb ellu viia hiljemalt aastaks 2027. Seisundi paranemine võib võtta kauem ja see ei ole vastuolus VRDga.
- VRD artikli 4 lõige 5 – hea seisundi eesmärgist leebema eesmärgi seadmine, kui hea seisundi eesmärgi ei ole võimalik saavutada inimtegevusest põhjustatud koormuste või looduslike tingimuste tõttu. Nimetatud sätte rakendamine eeldab kindlate tingimuste olemasolu (keskkonnakasutuse vältimatu vajadus, alternatiivse lahenduse puudumine).

Artikkel 4 lõike 5 alusel erandi seadmisel tuleb tagada veekogumi kaitse senisel tasemel ning olema kooskõlas teise EK õigusaktidega.

Artiklite 4 lõike 4 (soodsa seisundi tähtaja pikendamine) ja lõike 5 (eesmärkidele erandi seadmine) vahelist erinevust aitab mõista juhenddokumendist nr 20² pärinev skeem (Joonis 1-2). See on kohandatud kolmandale veemajandusperioodile vastavaks.

Joonis 1-2 Otsustusprotsess VRD artikli 4 lõigete 4 ja 5 rakendamiseks

Veekogumitele on võimalik seada VRD artikli 4 lõike 6 (VeeS § 41) alusel leebem eesmärk veekogumi seisundi ajutise halvenemise korral. Kolmanda perioodi veemajanduskavade koostamisel VRD artikli 4 lõike 6 asjaolusid ei tuvastatud.

Kui veekaitse eesmärk jääb saavutamata põhjaveekogumi veetaseme või pinnaveekogumi uute füüsiliste muutuste tõttu, on uue säästva arendustegevuse tõttu võimalik kohaldada VRD artikli 4 lõike 7 erandit (VeeS § 42). Kolmanda perioodi veemajanduskavade koostamisel artikli 4 lõike 7 asjaolusid ei tuvastatud.

Põhjaveele määrab erandite seadmise reegleid ka põhjaveedirektiiv (2006/118/EÜ). Selle artikli 6 lõige 3 sätestab:

„Ilma et see piiraks muudes ühenduse õigusaktides esitatud rangemaid nõudeid, võivad liikmesriigid lõikes 1 nõutud meetmete kohaldamisalast jätta välja nende saasteainete põhjavette viimise, mis on:

- a) direktiivi 2000/60/EÜ artikli 11 lõike 3 punkti j alusel lubatud otseheite tagajärg;
- b) pädevate asutuste arvates oma kvantiteedilt ja kontsentratsioonilt nii väikesed, et vastuvõtva põhjavee kvaliteedi halvenemise ohtu hetkel ega tulevikus ei ole;

- c) õnnetuste või looduslike erandlike asjaolude tagajärg, mida ei olnud võimalik ette näha, vältida või leevendada;
- d) direktiivi 2000/60/EÜ artikli 11 lõike 3 punkti f alusel lubatud põhjaveekogude kunstliku toitmise või suurendamise tagajärg;
- e) pädevate asutuste arvates sellised, mida ei ole tehniliselt võimalik ära hoida või piirata, ilma et kasutataks:
  - i. meetmeid, mis suurendaksid ohte inimeste tervisele või keskkonna kvaliteedile tervikuna või
  - ii. ebaproportsionaalselt kulukaid meetmeid, et eemaldada saasteainete kogused saastatud pinnasest või aluspinnasest või muidu kontrollida nende perkolatsiooni saastatud pinnasesse või aluspinnasesse või;
- f) muu hulgas üleujutuste ja põudade mõju leevendamise ning veemajanduse ja veeteede majandamise eesmärgil pinnavette sekkumise tagajärg, sealhulgas rahvusvahelisel tasemel. Selliseid toiminguid, sealhulgas setete kaevandamine, süvendamine, ümberpaigutamine ja uputamine pinnavetes, teostatakse kooskõlas liikmesriikide selles osas väljatöötatud üldiste siduvate eeskirjadega ning kui see on asjakohane, nende eeskirjade alusel väljaantud lubadega, tingimusel et need ei ohusta asjakohaste veekogude jaoks kooskõlas direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõike 1 punktiga b seatud keskkonnaalaste eesmärkide saavutamist.“

Punktide a–f kohaseid erandeid võib kasutada ainult siis, kui liikmesriikide pädevad asutused on teinud kindlaks, et toimib asjaomase põhjaveekogumi tõhus seire kooskõlas VRD lisa V punktiga 2.4.2 või muu asjakohane seire.

Põhjaveedirektiiv (artikli 6 lõige 3) käsitleb erandeid üksnes seoses saasteainete viimisega põhjavette. Koguselise seisundi tõttu erandi kehtestamise osas põhjaveedirektiiv suuniseid ei anna, vastavad nõuded tulenevad VRD artiklist 4.

Madalama keemilise seisundi eesmärgi seadmine on põhjendatud põhjaveekogumil nr 7, mille keemiline seisund on halb keemilise hapnikutarbe tõttu (trend tõusev, suur usaldusväärsus) ja ühealuseliste fenoolide tõttu (trend langev, vähene usaldusväärsus). Mõlema näitaja osas on probleemiks pigem põhjaveekihi liigne väljapumpamine (põlevkivi kaevandamine). Kui põhjaveekihi tarbimine oleks toitumisest väiksem (kaevandamine lõpetatakse, kaevandused täituvad veega), võiks eeldada pikemas perspektiivis ka keemilise seisundi paranemist. Keemilise seisundi erand on põhjendatav põhjaveedirektiivi artikli 6 lõike 3 punkti e alapunkti ii ja VRD artikli 4 lõike 5 (ebaproportsionaalsed kulud) põhjal (vt erandite kaalumise tabelit).

Erandite seadmine ei ole lõplik otsus, vaid kõik erandid ja nende põhjenduste ajakohasus tuleb iga kuue aasta järel veemajanduskavade koostamisel üle vaadata ja hinnata, kas need on jätkuvalt asjakohased. Juhul, kui uus teave saab Keskkonnaametile teatavaks veemajanduskava perioodi keskel, arvestab Keskkonnaamet uut teavet, vajadusel muudab veemajanduskavaga

tehtud otsust veekogumiga seotud eesmärkide osas keskkonnanõu menetluse käigus ning asjakohasusel kavandab kulutõhusad meetmed meetmeprogrammi rakendamise tegevuskavas.

Andmeid veekogumite hea seisundi saavutamise suhtes kohaldatud erandite kohta hoitakse [Eesti looduse infosüsteemis](#), andmeid haldab ja vajadusel muudab Keskkonnaagentuur.

2. ERANDI KOHALDAMINE VEEPOLIITIKA RAAMDIREKTIIVI ARTIKLI 4 LÕIKE 4 ALUSEL

2.1. Üldist

Vastavalt VRD artikli 4 lõikele 4 (VeeS § 39) võib veekaitse eesmärgi saavutamise tähtaega pikendada ja kavandada eesmärgi saavutamine järk-järgult, kui on tagatud, et veekogumi seisund ei halvene, ning kui esineb vähemalt üks järgmistest põhjustest:

- 1) meetmete rakendamine on tehniliselt teostatav üksnes järkude kaupa ja kestab kauem kui eesmärgi saavutamise tähtaeg (VDR art 4.4 a i);
- 2) meetmete rakendamine tähtaja jooksul on eproportsionaalselt suurte kuludega (VRD art 4.4 a ii);
- 3) eesmärgi saavutamine tähtaja jooksul ei ole võimalik looduslike tingimuste tõttu (VRD art 4.4 a iii).

Veekaitse eesmärgi saavutamise tähtaega võib veemajanduskava ajakohastamisel pikendada maksimaalselt kuni aastani 2027, välja arvatud juhul, kui veekogumiga seotud eesmärki ei ole võimalik selleks ajaks saavutada looduslike tingimuste tõttu (art 4.4 a iii). Teisisõnu: perioodi jooksul rakendatakse kõik meetmeprogrammis veekogumi hea seisundi saavutamiseks vajalikud meetmed, kuid loodus ei jõua veemajandusperioodi lõpuks piisavalt taastuda, et see väljenduks seisundihinnangus hea seisundina. Looduslikel põhjustel hea seisundi eesmärgi seadmine kaugemale kui aasta 2027 on kooskõlas VRD artikli 4 lõike 4 punktiga c. Sellisel juhul on hea seisundi eesmärgi saavutamise maksimaalne tähtaeg piiritlemata.^{3;4}

---

³ Common implementation strategy for the water framework directive and the floods directive. [Clarification on the application of WFD Article 4\(4\) time extensions in the 2021 RBMPs and practical considerations regarding the 2027 deadline](#). Document endorsed by EU Water Directors at their meeting in Malta on 15-16 June 2017

⁴ Common implementation strategy for the water framework directive and the floods directive. [Natural Conditions in relation to WFD Exemptions](#). Document endorsed by EU Water Directors at their meeting in Tallinn on 4-5 December 2017

Prioriteetsete ainete 2017. aasta direktiiviga⁵, mis uuendas 2008. aasta direktiivi⁶ esmakordselt loetletud ühendite osas, peab hea seisund olema saavutatud 2027. aastaks. VRD artikli 4 lõige 4 lubab tähtaegasid pikendada kahe täiendava VMK ajakohastamise võrra. Seega varem loetletud, kuid rangemate uute normidega ainete puhul lõpeb teine periood aastal 2033 ja lisandunud uute prioriteetsete ainete puhul aastal 2039.³

Eestis ei ole veekogumeid, mille seisund oleks halvaks tunnistatud lisandunud prioriteetsete ainete leidude tõttu. Küll on kogumeid, mille keemiline seisund muutus halvaks 2017. aastal ambitsioonikamaks muutunud normide tõttu ning millega seotud hea seisundi eesmärk tuleb saavutada hiljemalt aastaks 2039. Nendeks on näiteks Verevi järv (benso(a)püreen), Kooru järv (benso(a)püreen), Vihterpalu_2 (fluoranteen).

Teisel veemajandusperioodil rakendati VRD artikli 4 lõike 4 erandit paljude kogumite hea seisundi saavutamise eesmärgi edasilükkamiseks aastasse 2021 ja 2027. Paljudel juhtudel kasutati põhjendusena meetmete rakendamise võimalikkust etappidena või pikema aja jooksul (art 4.4 a i ja ii). Osade meetmete rakendamine on endiselt pooleli ja osaga ei ole alustatud. Suurimaks probleemiks on meetmete rakendamiseks vajalik ressursinappus (inimesed ja raha). Meetmete rakendamise tõhustamiseks on käesolevas VMKs pööratud olulist tähelepanu (vt meetmeprogramm).

Hea seisundi saavutamise tähtaja pikendamise põhjendamine on käesolevas töös lahendatud maatrikstabelina, kus ridadena on välja toodud koormused ning veergudes on pikendamise võimalikud põhjendused. Iga koormuse grupi osas on kaalutud pikendamise põhjendatust ning jõutud järeldusele konkreetse sätte rakendatavuses (Tabel 2-2).

Käesolev analüüs kehtib kõigile kolmele veemajanduskavale (Ida-Eesti, Lääne-Eesti, Koiva) vastavalt sellele, mis koormused nendes vesikondades on tuvastatud.

---

⁵ [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2013/39/EL, 12. august 2013, millega muudetakse direktiive 2000/60/EÜ ja 2008/105/EÜ seoses veepoliitika valdkonna prioriteetsete ainete](#)

⁶ [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2008/105/EÜ, 16. detsember 2008, mis käsitleb keskkon-
nakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas ning millega muudetakse nõukogu direktiive
82/176/EMÜ, 83/513/EMÜ, 84/156/EMÜ, 84/491/EMÜ, 86/280/EMÜ ja tunnistatakse need seejärel keh-
tetuks ning muudetakse direktiivi 2000/60/EÜ](#)

2.2. Koormused

Ebasoodsas seisundis olevatele kogumitele meetmete määramine algab oluliste koormuste kirjeldamisest⁷. Veemajanduskavade koostamise käigus koormuste liigitust täpsustati. Koormused on jaotatud üheksaks põhiteemaks (nt punktkoormus, hajukoormus jne). Valdav osa põhiteemasid on jaotatud alamteemadeks ehk koormusteks. Meetmeprogrammis on meetmed planeeritud 28 eri koormusele (Tabel 2-1). Need jaotuvad seitsmesse põhiteemasse. Käesolev analüüs on põhiteemade põhine ning toob koormused välja üksnes selleks, et paremini aru saada teemade sisust. Koormuste täpsem loetelu on toodud veemajanduskavade lisa 9 „Pinna- ja põhjavee koormuste klassifikatsioon“. Loetelust puudub koormuste grupp 5, mis sisaldab koormusi 5.1 (võõrliikide mõju) ja 5.2 (kalapüük). Võõrliikide sisse tungimise lahendus on kogumite tunnuste üle vaatamine järgmise perioodi jooksul. Neid meetmeprogrammis koormuse 5.1 käsitletud ei ole. Kalapüük on koormusena tuvastatud ühel kogumil (Lemmejõgi). Kuna koormus on põhjustatud turismist, siis on meede liigitatud 7.a alla (turism). Loetelust puudub ka koormuste grupp 6, mis sisaldab koormusi 6.1 (põhjavee tehisoitmine) ja 6.4 (Põhjaveetaseme ja koguste muutmine). Koormuseks 6.1 on maaparanduse eesvoolud, mille vesi juhitakse karsti. Kolmanda perioodi veemajanduskava koostamisel ei ole tuvastatud ühtegi põhja-veekogumit, mille seisund oleks nimetatud koormuse tõttu halb. Tegemist on riskiga, mida hallatakse veemajandusmeetmetga. Koormus 6.2 hõlmab suuremaid ehitisi, mille rajamisega kaasneb märkimisväärne veetasemete alandamine, koormus ei sisalda põhjaveeressurssi liigvähendamist (vt veevõttust tingitud survetegurid). Selle klassifikaatori alla loeti suuremad ehitised, mille rajamisega kaasneb märkimisväärne veetasemete alandamine. Kogumipõhiselt on võimalik välja tuua vaid üksikud olulisemad objektid (nt. Kaevandusmuuseum, Porto Franco, Viru vangla), aga kuna nende mõju kogumi koguselisele seisundile on lühiajaline, siis koormusallikat ei käsitletud. Seetõttu neid koormuseid peatükis 2.3 analüüsitud ei ole.

Analüüs on teostatud koormuste, mitte meetmete põhiselt sellepärast. Seda seetõttu, et veemajanduskavade perioodidel on meetmed muutunud ning see ei anna head võimalust hinnata, kas mõne koormuse vähendamiseks on kasutusele võetud kõik praegu teada olevad head meetmed.

---

⁷ [Veemajanduskavade alusuuringud](#). Vesikonna pinnavett mõjutava inimtegevuse koormuse ülevaade.

OÜ Maves 2019

Tabel 2-1 Veemajanduskavas tuvastatud halba seisundit põhjustavad koormused

Koormuse kood	Koormuse nimetus	Koormuse täpsem selgitus
1 PUNKTKOORMUS		
1.1	Asulate heitvesi	Asulate reoveepuhastite heitvesi
1.2	Sademevee ülevoolud	Sademevee väljalaskmed ja ülevoolud
1.3	Keskkonnakompleksloaga käitised	Keskkonnakompleksloa alusel tegutsevate tööstusettevõtete heitvesi
1.4	Keskkonnakompleksloaba mitteomavad käitised	Keskkonnakompleksloata tööstusettevõtete heitvesi
1.5	Lekked endistelt saastunud tööstusaladelt	Jääkreostusobjektid
1.6	Lekked jäätmete ladustamisega seotud aladelt ja prügilatest	Prügilate heitvesi
1.7	Kaevandusvetest põhjustatud koormus	Kaevandus- ja karjäärivee ära juhtimine
1.8	Vesiviljelus	Kalakasvatustest ära juhitud vesi
1.9	Muu punktikoormuse heitveallikas	Muu eelpool nimetatamata heitvesi
2 HAJUKOORMUS		
2.2.a	Põllumajanduse hajukoormus	Koormus väetiste (nii mineraalsete kui ka orgaaniliste) ja taimekaitsevahendite kasutamisest haritavaal maal, loomakasvatuserajatest, karjatamine.
2.2.b	Põllumajanduse hajukoormus	Loomakasvatuserajatised

Koormuse kood	Koormuse nimetus	Koormuse täpsem selgitus
2.3	Metsanduse hajukoormus	Metsaraie tõttu avalduv koormus
2.4	Transpordi hajukoormus	Maanteed ja raudteede hooldusega seotud keemikaalide kasutamine, lennunduse infrastruktuur
2.5	Lekked reostunud endistelt tööstusaladelt/jääkreostusega aladelt	Jääkreostusobjektid
2.6	Koormus ühiskanalisatsiooniga ühendamata elanikest	Koormus ühiskanalisatsiooniga ühendamata piirkondadest, kus puudub tsentraalne reoveekogumissüsteem
3 VEEVÕTUST TINGITUD KOORMUS		
3.2	Veevõtt ühisveevärgi tarbeks	Veekasutus elanike tarbeks
3.7	Muust veevõtust tingitud koormus/vee ärajuhtimine	Nimetamata veevõtt - veevõtt lume tootmise tarbeks
4 VEEKOGU FÜÜSILISEST MUUTMISEST VÕI VOOLUHULGA MUUTMISEST TINGITUD KOORMUS		
4.1.2	Veekogude füüsiline muutmine	Veekogude süvendamine kuivendamiseks
4.2.1	Veekogude tõkestamine	Koormus, mis avaldub pinnaveele hüdroenergia tootmise tagajärjel maismaa pinnaveekogus tekkinud vooluhulga muutuste tõttu
4.2.5	Veekogude tõkestamine	Muud paisud ja veekogu tõkestamine rekreatsiooni eesmärgil

Koormuse kood	Koormuse nimetus	Koormuse täpsem selgitus
4.2.6	Veekogude tõkestamine	Muud paisud ja veekogu tõkestamine tööstuse tarbeks
4.2.8	Veekogude tõkestamine - muu	Paisrajatised
4.3.3	Hüdrooloogilised muudatused - hüdroenergia	Vooluhulga muutmine vee kasutamise tõttu hüdroenergia tootmiseks
6 PÕHJAVEEGA SEOTUD KOORMUSED		
6.1	Põhjavee tehistoitmine	Maaparanduse eesvoolud, mille vesi juhitakse otse karsti
7 MUUD KOORMUSED		
7.a	Muu inimkoormus	Veekogu kasutamisest rekreatsiooni eesmärgil tingitud koormus - supluskohad
7.b	Muu inimkoormus	Sadamad
7.c	Muu inimkoormus	Ohtlikud ained
8	Ebaselge inimkoormus	Juhul, kui veekogum on ebasoodsas seisundis, kuid põhjus pole selge
9	Ajaloolisest saastatusest tingitud koormus	Koormus, mis on põhjustatud endistest saasteallikatest (sisekoormus).

2.3. Tähtaja pikendamise põhjuste sisuline tähendus.

Tähtaja pikendamine tehnilistel põhjustel (4.4.a i). VRD rakendamise juhised nr 20⁸ kirjeldab võimalike tehniliste põhjustena järgmisi asjaolusid:

1. tehniline lahendus puudub;
2. probleemi lahendamine võtab rohkem aega, kui VRD-s ette nähtud (ei ole seotud raha puudusega);
3. puudub piisav taustateave, et probleemi lahendada (lahendust pole võimalik plaanida).

Tehnilise lahenduse puudumise asjaolusid meetmete rakendamise viibimisel ei ole. See kategooria viitab pigem VRD art 4.5 erandi kaalumisele.

Osade koormuste vähendamiseks rakendatavad meetmed vajavad samm-sammulist lähenemist, et kohaneda uue olukorraga. Näiteks põllumajandusliku hajukoormuse vähendamine eeldab põllumajandustootjate teadlikkuse kasvu, mille nimel on juba töötatud kahel esimesel veemajandusperioodil ja töö jätkub kolmandalgi.

Eestis on hea seisundi mitte saavutamise peamiseks tehniliseks põhjuseks asjaolu, et aja jooksul on selgunud järgmised puudused veemajanduskavade planeerimise ja rakendamise protsessides:

- Osaliselt on põhjuseks olnud veemajanduskavade meetmeprogrammis ette nähtud meetmete ebapiisav rakendamise koordineerimine, sh veeasutajate meetmetest teavitamine ja motiveerimine. Ühest küljest ei ole koordineerimise eest vastutaval asutusel olnud edukaks veemajanduskavade rakendamiseks piisavalt inimressurssi, teisalt on olnud ootus, et rakendajad täidavad oma meetmeid ilma täiendava suunamiseta. Viimane eeldus ei ole siiski erasektori veekasutajate hulgas tõeseks osutunud. Kolmas veemajandusüksus on plaanitud paremate taustateadmistega.
- Osaliselt on põhjuseks ebapiisav ülevaade kogumite omadustest, mis on põhjustanud ebatäpsed meetmed. Kahe veemajandusperioodiga on selgunud, et veekogumite tunnuste analüüs, seisundite hindamine ja meetmete planeerimine eeldab sarnase põhjalikkusega lähenemist. See tähendab, et kui seisundeid hinnatakse valdavalt koha pealt võetud proovidega, tuleb ka samade kogumite tunnused hinnata ning meetmed välja töötada välitööga, mitte üksnes statistilise ja ruumiandmete analüüsiga.

---

⁸ COMMON IMPLEMENTATION STRATEGY FOR THE WATER FRAMEWORK DIRECTIVE. Guidance Document No. 20 [GUIDANCE DOCUMENT ON EXEMPTIONS TO THE ENVIRONMENTAL OBJECTIVES](#). European Communities, 2009.

Üheks väga oluliseks tehniliseks uuenduseks planeeritaval veemajandusperioodil on valgalspetsialistide ametikohtade planeerimine, kelle eesmärk on meetmeprogrammi meetmed viia rakendajateni ja motiveerida rakendajaid meetmeid ellu viima.

Tähtaja pikendamine **ebaproportsionaalse kulukuse tõttu** (4.4.a ii). Erandite juhis soovitab ühe argumendina kaaluda tegevuse taskukohasust⁸. Taskukohasuse põhjusel tähtaja pikendamise põhjendamisel saab lähtuda järgmistest asjaoludest:

1. taskukohasuse probleeme lahendavate asjakohaste alternatiivsete rahastamismehhanismide puudumine;
2. tähtaja pikendamisega kaasneva tegevusetuse tagajärjed;
3. sammud taskukohasusega seotud probleemide lahendamiseks tulevikus.

Kui tähtaja pikendamiseks kasutatakse taskukohasuse argumente, tuleb täielikult kaaluda võimalust kasutada asjakohaseid alternatiivseid rahastamismehhanisme. Alternatiivsed rahastamismehhanismid võivad hõlmata kulude jaotamist saastajate ja kasutajate vahel, riigieelarve kasutamist (eri tasanditel), erainvesteeringuid, ELi ja rahvusvahelisi vahendeid jne. Antud analüüsis on ebaproportsionaalse kulukuse argumenti peetud tähtaja pikendamisel asjakohaseks juhul, kui on tagatud meetme rakendamine hiljemalt aastaks 2027.

Tähtaja pikendamine **looduslikel tingimustel** (4.4.a iii). Tegemist on kogumi seisundi taastamise ajaga pärast meetmete rakendamist. Meetmed peavad olema rakendatud hiljemalt aastaks 2027. Rakendatud meetmetele piiravaid tingimusi seatud ei ole. Rakendatud meetmete alla võivad kuuluda nii tehnilised lahendused (nt kalapääsu rajamine) kui ka administratiivsed lahendused (nt olulise saastamise lõpetamine). See tähendab, et oluline koormus on lõpetatud ja oodatakse taastumist. Taastumise kestus sõltub avaldunud koormusest.

Veedirektorite järelendusdokument⁹ jagab taastumise nelja rühma:

1. Vee kvaliteedi taastumine;
2. Hüdro-morfoloogiliste tingimuste taastumine;
3. Ökoloogilise seisundi taastumine;
4. Veetaseme taastumine.

Veekvaliteedi taastumine on Eesti kontekstis enim seotud põllumajandusliku hajukoormusega (toitained) ning ohtlike ainetega. On nähtud vaeva hajukoormuse vähendamiseks ja ohtlike ainete heite vähendamiseks. Mõlema osas võib kindlalt väita, et keskkonnamoormus on oluliselt

---

⁹ COMMON IMPLEMENTATION STRATEGY FOR THE WATER FRAMEWORK DIRECTIVE AND THE FLOODS DIRECTIVE. [Natural Conditions in relation to WFD Exemptions](#). Document endorsed by EU Water Directors at their meeting in Tallinn on 4-5 December 2017

madalam võrreldes kümne ja rohkema aasta taguse ajaga, kuid kohati vajab koormuse vähendamise planeeritaval veemajandusperioodil väga olulisi pingutusi. Sellest sõltumata võib väita, et kogumite seisundid taastuvad juba praegu.

Hüdromorfoloogiliste tingimuste taastumine on Eesti kontekstis enim seotud maaparandusega. Vee kiirema ärajuhtimise eesmärgil õgvendati paljusid kogumeid, millega kadus vertikaalne ja horisontaalne looklevus. Maaparanduse intensiivseim periood jääb Nõukogude okupatsioonaja lõppu (80-ndad). Pärast seda on maaparandus vähenenud ning peamisteks meetmeteks on varasemas mastaabis maaparandusest loobumine. See tähendab, et paljude kogumite osas on maaparandustegevus lõppenud ning oodatakse looklevuse isetaastumist. Vooluveekogumitel olevate maaparandussüsteemide renoveerimisel on plaanitud keskkonnahoidlike võtete kasutamise (maaparanduseesvoolu hooldamine looklevaks veekoguks). Hooldatavateks jäänud maaparandussüsteemid on samal ajal ka isetaastuvad ning seetõttu looduslike tingimuste taastumise põhjendus on rakendatav, aga samas rakendatakse nendes kogumites meetmeid veel planeeritaval ja ka järgmistel perioodidel. Hüdromorfoloogiliste tingimuste taastumisele järgneb ökoloogilise seisundi taastumine, mis omakorda pikendab hea seisundi saavutamise aega.

Ökoloogilise seisundi taastumine on Eesti kontekstis enim seotud tõkestamatuse tagamisega. Meetmeteks on paisude likvideerimine ja kalapääsude rajamine, millega on veekogu hüdromorfoloogiline seisund muudetud piisavalt soodsaks, et ökoloogiline seisund saaks taastuda. Viimase kümnendi jooksul on kalapääsude tõhususe osas palju teavet juurde kogunenud ja selgunud, et mõned, algselt tõhusaks peetud lahendused, ei pruugigi piisavalt toimida. Kavandatava veemajandusperioodi jooksul toimub ebaõnnestunud lahenduste parandamine, lahenduseta, kuid oluliste tõkestusrajatiste lahendamine ning rajatud tõhusate lahenduste najal ökoloogilise seisundi taastumine.

Veetaseme taastumisega seoses Eestis looduslike tingimuste taastumise asjaolusid ei tuvastatud. Teatud põhjaveekogumites on koguselise seisundi probleeme, kuid need lahendatakse kavandatava veemajandusperioodi jooksul või koostatakse erand, sest olulise keskkonnakasutuse jätkumine on vältimatult vajalik.

VRD artikli 4 lõike 4 punkti a tähtaja pikendamise asjakohasust koormuse gruppide lõikes on hinnatud alljärgnevas tabelis (Tabel 2-2).

Kogumipõhiselt on analüüsitulemused nähtavad meetmeprogrammi lisa 1 meetmetabelis.

Tabel 2-2. VRD art 4.4.a tähtaja pikendamise asjakohasus koormuse gruppide lõikes

KOORMUSED	TEHNILISTEL PÕHJUSTEL (4.4.a i)	EBAPROPORTSIONAALSE KULUKUSE TÕTTU (4.4.a ii)	LOODUSLIKEL TINGIMUSTEL (4.4.a iii)
1 PUNKTKOORMUS	<p>Ei ole asjakohane.</p> <p>Punktkoormuste osas on tehnilised lahendused olnud teada (puhastite töö tõhustamine, reoveekogumisalade renoveerimine, jääkreostusobjektide ohutustamine, heitveelaskude koormuse reguleerimine keskkonnaloa nõuete kaudu) ja neid on järjepidevalt rakendatud. Meetmete tõhususe osas olulisi määramusi esinenud ei ole.</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Reoveepuhastite ja teiste vee heite objektide renoveerimine on valdavalt teostatud eelmiste veemajandusperioodide jooksul. Seni tehtud tööd on sõltunud otseselt olemasolevatest toetusmeetmetest, sest ilma toetuseta oleks meetmete rakendamine kohalikele omavalitsustele ebaproportsionaalselt kulukas. Renoveerimist vajab veel väike osa puhastitest. Parendamist vajab järelevalve osa, et saavutada väiksem eksimuste arv loa tingimuste osas. Oluline mõju on olnud ka EL sekkumiste poliitikal. Sademee lahenduste toetamiseks on võimalused leitud alles III veemajandusperioodiks perioodiks.</p> <p>Jääkreostusobjekte on ohustatud eelmise kahe perioodi jooksul ja see jätkub ka veemajanduskava kolmandal perioodil. Objekte on palju, töömaht suur. Ühe veemajandusperioodi jooksul oleks surve riigi eelarvele olnud vastuvõetamatult suur. Objekte on üldiselt ohustatud vastavalt ohutasemele nii, et kõigepealt need, mille mõju ja risk keskkonnale on väga suur ning liigutud vähem ohtlike objektide ohutustamise suunas.</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Juba rakendatud meetmete ja perioodil 2022–2027 rakendatavate meetmete tulemuseks on koormuse lakkamine, kuid mitte alati seisundi vahetu paranemine. Seisund vee maatriksis paraneb suhteliselt kiiresti, kuid piiravaks saab toitainete ja ohtlike ainete kogunemine setetesse ning elustikku. Hea seisund (sh elustik) saabub isepuhastumise teel või setete kattumisel piisavalt paksu saastumata sette kihiga.</p> <p>Sõltuvalt veekogumist ja saastamise kestusest võib taastumise kestuseks prognoosida mõnedest aastastest (kiirevoolulised jõed) kuni aastakümneteni (järved, Läänemeri), kui mitte aastasadeni.</p>

KOORMUSED	TEHNILISTEL PÕHJUSTEL (4.4.a i)	EBAPROPORTSIONAALSE KULUKUSE TÕTTU (4.4.a ii)	LOODUSLIKEL TINGIMUSTEL (4.4.a iii)
<p>2 HAJUKOORMUS</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Peamiseks tehniliseks põhjuseks on kahe veemajandusperioodi jooksul kogunenud teadmine, et meetmeprogrammi rakendamine ei ole tõhus sisulise rakendamise koordineerimiseta. Veemajanduskava varasematel perioodidel panustati ootusele, et meetmekavas ette nähtud hajukoormuse meetmete vastu tunnevad tootjad (rakendajad) ise huvi, on motiveeritud ja rakendavad meetmeid. VMK teise perioodi lõpuks on selgunud, et meetmete rakendamiseks on vaja riigil oluliselt rohkem panustada, viia probleemi kirjeldus ja lahenduseks välja töötatud meede rakendajani ning koos plaanida selle ellu viimist. Selle tarbeks on VMK kolmandasse perioodi ette nähtud 15 vesikonna spetsialisti ametikoha loomine, kelle igapäeva ülesanne on oma haldusala piires suhelda kõikide veemajanduse seisukohast oluliste tootjatega, motiveerida ja teadmistega abistada.</p> <p>Lisaks on veemajanduskava kahel eelmisel perioodil läbi viidud mitmeid uuringuid, mille tulemusel on parem selgus hajukoormuse olemusest ning mis on andnud alles kolmandaks veemajandusperioodiks sisendi meetmete planeerimiseks.</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Hajukoormuse vähendamise meetmed võib tinglikult jaotada kahte gruppi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskkonda koormavate tegevuste vähendamine (nt väetamise vähendamine), • keskkonnakoormust vähendavate rajatiste ehitamine (nt lodualad, lekkekindlad loomakasvatushooned). <p>Veekaitse seisukohast annab kõige tõhusama tulemuse nende kahe meetmegrupi kombineerimine.</p> <p>Keskkonda koormavate tegevuste vähendamine põllumajanduses võib (aga ei pruugi) endaga kaasa tuua saagikuse vähenemise. Seni on Euroopa Liidu tasandil peetud mõistlikuks sellise saagikuse vähendamise kompenseerimist (Maaelu arendamise kava kaudu eelneval perioodil). Veekaitserajatiste ehitamine aga on tootja jaoks selgelt kulu ning ka nende meetmete rakendamist on Euroopa Liidu tasandil peetud mõistlikuks kompenseerida. See tähendab, et tootjaid tuleb tootmise muutmiseks rahaliselt toetada, mis ei ole olnud piisavas mahust teostatav kahe eelmise veemajandusperioodi jooksul. Toetamist jätkatakse ka plaanitaval, kolmandal veemajandusperioodil (Ühtse põllumajanduspoliitika sekkumised).</p> <p>Oluline osa meetmete rakendamisel on ka tootja teadlikkuse tõstmine ning keskkonna seisundi parandamiseks disainitud meetmed saaksid rakendatud õigetes kohtades.</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Sarnaselt punktikoormusallikatest põhjustatud koormusele on ka hajukoormuse lakkamisel kiirem mõju vee maatriksile, kuid setetes ja elustikus võivad mõjutused kesta väga kaua. Koormuse tagajärgede otsene likvideerimine (nt setete eemaldamine) võib endaga kaasa tuua olulisi keskkonnariske, kuna osa settetest pääseb paratamatult liikvele ja avaldab omakorda ebasoodsat mõju. Seetõttu on mõistlik oodata looduse isetaastumist.</p> <p>Sõltuvalt veekogumist ja saastamise kestusest võib taastumise kestuseks prognoosida mõnedest aastatest (kiirevoolulised jõed) kuni aastakümneteni (järved, Läänemeri), kui mitte aastasadeni.</p>

KOORMUSED	TEHNILISTEL PÕHJUSTEL (4.4.a i)	EBAPROPORTSIONAALSE KULUKUSE TÕTTU (4.4.a ii)	LOODUSLIKEL TINGIMUSTEL (4.4.a iii)
3 VEEVÕTUST TINGITUD KOORMUS	<p>Ei ole asjakohane.</p> <p>Seni ei ole Eestis veevõtuga esinenud selliseid probleeme, mis oleks tehniliselt lahendamatud. Ilmnenud on mõned piirkonnad, kus näiteks mere ääres olevatel tiheasustusaladel ületab liigne põhjaveevõtt loodusliku ressursi või põhjustab soolase merevee sissetungi põhjavee kihti. Selliste probleemide lahendamiseks on rakendatud põhjaveevarude hindamist ja tehnilisest küljest on enamasti võimalik kasutusele võtta teisi veeallikaid (teised põhjaveekihiid, pinnavesi).</p> <p>See koormus võib osutada oluliseks lähiaastakümnetel kliimamuutuste tagajärjel.</p> <p>Pinnaveevõtust põhjustatud koormus on kas ebaoluline või põhjendatud olulise avaliku huviga ning tehtud erandi (art 4.5) ettepanek.</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Alternatiivsete veehaarete rajamine on seotud suurte kuludega. Kuna veehaarete rajamise kulud tuleb kinni maksta tarbijal, on peetud mõistlikuks kulutuste jaotamist pikema perioodi peale eesmärgiga kõik vajalikud meetmed rakendada hiljemalt aastaks 2027.</p>	<p>Ei ole asjakohane</p> <p>Eestis ei ole ühtegi kogumit, kus meede on rakendatud aga kogum alles taastub koormusest.</p> <p>Ei ole välistatud, et selliseid asjaolusid ilmneb järgmistel veemajandusperioodidel (2027 ja edasi).</p>

KOORMUSED	TEHNILISTEL PÕHJUSTEL (4.4.a i)	EBAPROPORTSIONAALSE KULUKUSE TÕTTU (4.4.a ii)	LOODUSLIKEL TINGIMUSTEL (4.4.a iii)
<p>4 VEEKOGU FÜÜSILISEST MUUTMISEST VÕI VOOLUHULGA MUUTMISEST TINGITUD KOORMUS</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Peamiseks tehniliseks põhjuseks on kahe veemajandusperioodi jooksul kogunenud teadmine, et meetmeprogrammi rakendamine ei ole tõhus sisulise rakendamise koordineerimiseta. Veemajanduskava varasematel perioodidel panustati ootusele, et meetmekavas ette nähtud meetmete vastu tunnevad keskkonnakasutajad ise huvi, on motiveeritud ja rakendavad meetmeid. Näiteks paisude tõkestamise tagamiseks loodi riiklik rahastusprogramm, kuhu oodati paisutajaid rahastust taotlema. Rahastust küll taotleti, kuid tulemus ei vastanud olulisuse hierarhiale (st kõige olulisemad tõkestusrajatised lahendatakse kõigepealt ja siis vähem olulised). Lisaks paljusid taotlusi ja kalapääsusi organiseerisid selleks spetsialiseerunud projektijuhid. Töö tehti ära, kuid paisu omanik (ja kalapääsu hoolduse eest vastutaja) polnud piisavalt kaasatud, et selle edasise seisukorra vastu huvi tunda. VMK teise perioodi lõpuks on selgunud, et iga meetmete rakendamiseks on vaja riigil oluliselt rohkem panustada, viia probleemi kirjeldus ja lahenduseks välja töötatud meede rakendajani ning koos plaanida selle ellu viimist. Selle tarbeks on VMK kolmandasse perioodi ette nähtud täiendava 14 vesikonna spetsialisti ametikoha loomine, kelle igapäeva ülesanne on oma haldusala piires suhelda kõikide veemajanduse seisukohast oluliste tootjatega, motiveerida ja teadmistega abistada.</p> <p>Lisaks on veemajanduskava kahel eelmisel perioodil läbi viidud mitmeid uuringuid, mille tulemusel on parem selgus hüdro-morfoloogilist koormusest.</p> <p>Uuelgi perioodil jätkatakse kalapääsu vajaduse ja põhjendatuse uuringutega (planeeritud laialtulatlik uuring).</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Lahendamist vajavaid tõkestusrajatisi on sedavõrd palju, et nende tõkestamise tagamine kahe veemajandusperioodi jooksul on osutunud rahaliselt võimatuks. Paisutusest kaladele läbipääsu tagamine on üsna kulukas meede, mille täiendava toetuseta rakendamine käib paisutajatel üle jõu. Meetmete tõhusamaks rakendamiseks on vajalik toetusmeetmete olemasolu, seetõttu on planeeritud EL vahendeid ja siseriikliku keskkonnaprogrammi vahendeid nii eelnevale kahele kui ka kolmandale veemajanduskava perioodile. Samuti planeeritakse ja otsitakse täiendavaid võimalusi (EMKF, Life programm jt).</p> <p>Eelmistel veemajandusperioodidel keskenduti võimaluste piires ka veekogude süvendamise ja sirgendamise tulemusena halvenenud hüdro-morfoloogilise seisundi parendamisele. Aja jooksul on selgunud, et need projektid on kättesaamatult kulukad ja keerukad (nt maaomandi küsimus), mistõttu on alates kolmandast veemajandusperioodist liigutud isetaastumise teed jõudu mööda kaasa aidates põllumajanduse eesmärgil renoveeritavate maaparanduseesvoolude keskkonnasõbralikuma teostamisega.</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Paisrajatistel tõkestamatuse tagamise mõju hea seisundi saavutamisele võib olla paarist aastast (paisu lammutamisel) kuni mõneteistkümnelt aastani (kalapääs). Maaparanduse eesmärgil rikutud hüdro-morfoloogiaga veekogude taastumine võib võtta aega vahemikus 50–100 aastat.</p>

KOORMUSED	TEHNILISTEL PÕHJUSTEL (4.4.a i)	EBAPROPORTSIONAALSE KULUKUSE TÕTTU (4.4.a ii)	LOODUSLIKEL TINGIMUSTEL (4.4.a iii)
7 MUUD KOORMUSED	<p>Asjakohane.</p> <p>Valdavalt on selle koormuse grupi alla liigitatud probleemid, mille olemus on täpsustunud viimase kahe veemajandusperioodi jooksul.</p> <p>Koormus sisaldab rekreatsiooni, sadamate ja ohtlike ainete koormust. Kui sadamate koormus on leevendatav läbi keskkonnalubade ja –kontrollisüsteemi, siis ohtlike ainete kohta on jätkuvalt ebapiisavad teadmised ainete keskkonda sattumise teede ja tõhusate leevendus- ja taastemeetmete kohta. Kolmanda perioodi veemajanduskavas on planeeritud mitmeid vesikonnaüleseid ja veeseireprogrammi uurimusseirekavas on planeeritud uuringuid ohtlike ainete liikumisteede selgitamiseks ning meetmete planeerimiseks.</p>	<p>Ei ole asjakohane.</p> <p>Kuna üldiselt selle meetmegrupi meetmed ei olnud eelmisel perioodil nii selgelt teada, pole põhjust järeldada, et meetmed jäid rakendamata ebaproportsionaalsete kulude tõttu.</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Kui veemajanduskava perioodi jooksul selguvad vajalikud tehnilised meetmed ja neid rakendatakse, võtab heas seisundi taastumine aega.</p> <p>Ei ole välistatud, et hea seisundi taastumine on eesmärgi saavutamise tähtaja pikendamise põhjenduseks järgmistel veemajandusperioodidel.</p>
8 EBASELGE INIMKOORMUS	<p>Asjakohane.</p> <p>Kogumite seiret on tehtud ka eelnevatel perioodidel, kuid ei ole suudetud tuvastada halva seisundi põhjuseid. Tuleval VMK perioodil tuleb seirevõrku parandada, et probleemid välja selgitada. Sellest vajadusest lähtuvalt on planeeritud nii veemajanduskava meetmeprogrammi vesikonnaüleseid kui ka veeseireprogrammi uurimusseiresse kogumipõhiseid uuringud.</p>	<p>Asjakohane.</p> <p>Osalt on põhjuseks asjaolu, et probleemi selgitamiseks on vaja läbi viia laiapõhjaline uuring, mille finantseerimiseks ei ole varasematel perioodidel raha jätkunud. Uuringud tuleb läbi viia tuleva VMK perioodi jooksul.</p>	<p>Ei ole asjakohane</p> <p>Ebaselge inimkoormus ei ole seotud looduslike tingimustega.</p>
9 AJALOOLOSEST SAASTATUSEST TINGITUD KOORMUS	<p>Asjakohane</p> <p>Varasemate veemajandusperioodide jooksul on pigem keskendunud koormuse põhjuste ja likvideerimise võimaluste uurimisele. Käesolevaks perioodiks on asjaolud piisavalt usaldusväärsetel selged ning on võimalik edasi liikuda tehniliste lahenduste suunas.</p>	<p>Ei ole asjakohane.</p> <p>Meetmed on välja töötatud vastavalt rahaliste vahendite võimalustele.</p>	<p>Asjakohane</p> <p>Osa kogumeid on jäetud looduslikule ise taastumisele, mis võib aega võtta vahemikus 50–100 aastat.</p>

Kolmanda veemajandusperioodi jooksul rakendatavate meetmete mõju ilmneb alles pärast aastat 2027. Peamiste meetmete rakendamisel avalduva piisava mõju indikatiivsed ajad on:

- Tõkestamatuse tagamine – rohkem kui 5 aastat
- Maaparanduseesvooludena hooldatavate kogumite taastamine – rohkem kui 12 aastat
- Põllumajandusliku hajukoormuse vähendamine (sh setete kanne) – rohkem kui 12 aastat
- Heitvee punktkoormuse vähendamine – rohkem kui 12 aastat
- Jääkreostusobjektide ohutustamine – rohkem kui 12 aastat

Kliimamuutuste protsessis on mõju avaldumise tegelikku aega keeruline prognoosida.

Hea seisundi saavutamise tähtaja pikendamine sõltub sellest, kas hea seisundi saavutamiseks vajalikud meetmed on rakendatavad aastaks 2027. Kui hea seisundi saavutamiseks vajalikud meetmed ei ole 2027. aastaks rakendatavad, tuleb kaaluda VRD artikli 4 lõike 5 alusel erandi kohaldamist.

3. ERANDI KOHALDAMINE VEEPOLIITIKA RAAMDIREKTIIVI ARTIKLI 4 LÕIKE 5 ALUSEL

Vastavalt VRD artikli 4 lõikele 5 (VeeS § 40) võib hea seisundi saavutamise eesmärgi suhtes veekogumil seada leebema eesmärgi üksnes juhul, kui veekogumi seisund on looduslike tingimuste või veemajanduskavade eeltööde¹⁰ raames kindlaks tehtud inimtegevuse mõju tõttu niivõrd halb, et eesmärgi saavutamine on võimatu või võimalik ebaproportsionaalselt suurte kuludega, ja kui:

- 1) inimtegevusest saadavaid keskkonna- või sotsiaal-majanduslikke hüvesid ei ole võimalik saada muul, keskkonda säästvamal ja kulutõhusamal viisil;
- 2) on tagatud pinnaveekogumi parima võimaliku ökoloogilise ja keemilise seisundi saavutamine, võttes arvesse inimtegevuse mõju, mida ei ole võimalik mõistlikult vältida;
- 3) põhjaveekogumi hea seisundi võimalikud muutused on minimaalsed, võttes arvesse mõju, mida inimtegevuse või saastatuse iseloomu tõttu ei ole võimalik mõistlikult ära hoida;
- 4) on tagatud, et veekogumi seisund ei halvene.

VRD artikli 4 lõike 5 erandi seadmiseks selget juhust ei ole. Olemasolev juhised¹ pigem selgitab põhimõttelist tausta. VRD artikli 4 lõike 5 kohane erand sarnaneb mõningal määral VRD artikli 4 lõike 3 kohase tugevasti muudetud veekogu (TMV) või tehisveekogu (TV) määramisega, mille eesmärk on selgitada, kas on olemas tehniliselt teostatavaid leevendusmeetmeid ja kas olemasolev keskkonnakasutus on ainuvõimalik. Seetõttu on VRD artikli 4 lõike 5 kaalumisel sobilik kasutada TMV testi juhiseid erandite eripärasid arvestades.

Euroopa Komisjon on TMV määramiseks (VRD art 4.3) välja andnud juhenddokumendi¹¹. Kui kogumite tunnused on määratud¹², vastatakse TMV määramiseks üheksale küsimusele (Euroopa Komisjoni juhenddokumendi skeem 6).

---

¹⁰ [Veemajanduskavade alusuuringud](#). Lääne-Eesti vesikond, Ida-Eesti vesikond, Koiva vesikond. Maves OÜ, 2019.

¹¹ [Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive \(2000/60/EC\). Guidance Document No 4. Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies](#). European Communities, 2003.

¹² [Vesikonna tunnuste analüüs](#). Ida-Eesti vesikond, Lääne-Eesti vesikond, Koiva vesikond. Maves OÜ, 2019.

TMV testi küsimused jaotuvad nelja gruppi:

1. Veendumine, kas muutus on seotud teadaoleva veekasutusega (küsimus 1). Kui koormus ei ole selge, pole põhimõtteliselt võimalik otsida taastemeetmeid ega alternatiivseid koormusele. Kogumile saab kaaluda erandit, kui koormused on selged.
2. Taastemeetmete võimaluste selgitamine (küsimused 1–4). Otsitakse tõhusaid võimalusi olemasoleva keskkonnakasutuse säilimisel kogumi soodsa seisundi saavutamiseks. Näiteks paisutamise korral kalapääsu rajamine, loodusliku vooluhulga tagamine. Kui taastevõimalused puuduvad või need on ebaproportsionaalselt kulukad, tuleb otsida veekasutusele alternatiive.
3. Olemasolevale veekasutusele alternatiivsete lahenduste otsimine (küsimused 5–8). Oluline on õigesti määratleda veekasutuse eesmärk. Näiteks paisutamine ei ole eesmärk omaette, vaid vahend eesmärgi saavutamiseks. Eesmärk saab olla näiteks piirkonna rekreatiivse väärtuse tõstmine (ujumiskoht), elektrienergia tootmine majapidamiste tarvis, kultuuriväärtuse säilitamine. Nende eesmärkide saavutamiseks on võimalik otsida alternatiivseid lahendusi. Näiteks rekreatsiooniks jõe kõrvale tiigi rajamine, majapidamiste tarvis energia tootmiseks tuulikute või päikesepatareide rajamine.
4. Maksimaalse ja hea ökoloogilise potentsiaali määratlemine. Teisisõnu loetletakse indikaatorid, mille osas tehakse leevendusi määrates neile uued arvulised seisundiklassi piirid.

Küsimused on järgmised:

- Küsimus 1: Kas füüsilised muutused on seotud konkreetse vee kasutusega?
- Küsimus 2: Taastemeetmete kirjeldus
- Küsimus 3: Kas taastemeetmetel on vee kasutusele oluline negatiivne mõju?
- Küsimus 4: Kas taastemeetmetel on oluline mõju muule keskkonnale?
- Küsimus 5: Kas vee kasutamisest saadavat hüve on võimalik alternatiivsel viisil saavutada?
- Küsimus 6: Kas alternatiivsed viisid on tehniliselt teostatavad?
- Küsimus 7: Kas alternatiivsed viisid on üldise keskkonnamõju seisukohast paremad?
- Küsimus 8: Kas alternatiivsed viisid on ebaproportsionaalselt kulukamad?
- Küsimus 9: Erandi kriteeriumid

VRD artikli 4 lõiget 3 on võimalik rakendada üksnes veekasutusest põhjustatud füüsiliste muutuste korral (vt küsimus 1). VRD artikli 4 lõike 5 osas sellist piirangut ei ole. Muutused võivad olla ka ökoloogilised ja veekasutuse mõiste on laiem (ükskõik milline keskkonnakasutus, mis põhjustab mitte head seisundit).

Küsimustikust ei paista otseselt välja keskkonnakasutuse erandliku vajaduse hinnang – sellist küsimust ei ole otseselt esitatud. Küsimusele vastatakse keskkonnakasutusele alternatiivide otsimise kaudu. Hindamissüsteem on üles ehitatud viisil, kus esimese sammuna kaalutakse võimalusi keskkonnakasutuse jätkamiseks nii, et saavutatakse ka hea seisund (küsimused 1–4). Alles sellise võimaluse puudumisel kaalutakse võimalusi keskkonnakasutusega saadava hüve asendamiseks. Seejuures kehtib reegel, et kui hüve ei ole asendatav, on see tõenäoliselt kaalukalt oluline. Võtmetähtsusega on hüve õige sõnastamine. Näiteks paisutamine iseenesest ei ole hüve. Hüveks saab olla paisu abil toodetud elekter, paisjärvega tekkinud rekreatiivne väärtus vm.

Sarnane süsteem on võimalik kasutusele võtta ka VRD artikli 4 lõike 5 kaalumisel.

3.1. Erandina kaalutavate kogumite ja meetmete sõelumine

Esiteks tuvastatakse ebasoodsas seisundid olevad kogumid. Lähteandmeteks on Keskkonnaagentuuri 2019. aastal koostatud pinnveekogumite seisundite vahehindang ning 2020. aasta põhjaveekogumite seisundihinnang. Ohtlike ainete osas kasutati ka pinnaveekogumite seisundi 2020. aasta vahehindangut. Seisundihinnangute põhjal on tuvastatud mitteheas seisundis kogumid, mittehea seisundi elemendid ja näitajad. Nende põhjal koostatakse meetmetabel. Meetmetabel kirjeldab mitteheas seisundis elemendi (läviväärtuse või piirväärtuse) koormused ning soodsa seisundi saavutamiseks vajalikud meetmed. Koormused ja meetmed on tuvastatud VMK alusuuringute^{12;13;14;15} põhjal.

Väljatöötatud meetmeid analüüsisid Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti ja veemajanduskava koostavad eksperdid. Eesmärgiks oli välja sõeluda meetmed, mille rakendamine, või koormused, mille vähendamine osutub järgmise perioodi jooksul hinnanguliselt võimatuks. Sõelumine toimus eksperthinnangu põhjal, jättes erandikandidaatidest välja koormused, mida on selgelt võimalik lahendada (nt rekreatiivsel eesmärgil paisutamine, mille puhul saab kaaluda kalapääsu rajamist või rekreatiivset väärtuse saamist muul viisil). Välistati uurimuslikud ja administratiivsed meetmed, kuna nende rakendamisel ei ole takistusi ette näha. Välistati põllumajanduskoormusega (maa harimisega seotud toiteainete kanne veekogumitesse) ja punktkoormustega seotud meetmed, kuna nende mitterakendamine ei ole põhjendatav. Välistamismeetodit kasutades jäid **pinnavee** puhul sõelale järgmised erandikandidaadid:

---

¹³ [Vesikonna pinnavett mõjutava inimtegevuse koormuse ülevaade](#). Maves OÜ, 2019.

¹⁴ [Olulised veemajandusprobleemid](#). Maves OÜ, 2019.

¹⁵ [Põhjaveekogumite piiride kirjeldamine, koormusallikate hindamine ja hüdrogeoloogiliste kontseptuaalsete mudelite koostamine](#). Eesti Geoloogiateenistus, 2019

- jõgede paisutamine (kui meede);
- ohtlike ainete sisaldus pinnaveekogumi settes, vees ja elustikus (kui ebasoodsat seisundit põhjustavad elemendid, millele ei ole olnud võimalik tuvastada valgatal koormusi ega meetmeid);
- Euroopa Liidu välispiiriäärsed kogumid, millele Eesti riigis plaanitud meetmetega ei ole võimalik avaldada piisavalt soodsat mõju, sest piiriülene mõju on liiga suur.

Paisud

Erandit kaaluti paisude puhul, mille kohta on teada, et leevendavad meetmed (kalapääs) on väga kulukad (sh tehniliselt väga keerulised) või ebatõhusad (ei too endaga kaasa keskkonnakvaliteedi tõusu) ja taastemeetmed (paisutuse ning tõkestatuse likvideerimine) põhjustavad huvigruppide olulist vastuseisu. Paisudel läbipääsude tagamise (kalapääsud) tehnilise teostatavuse ja tõhususe kohta tehti 2012. aastal laiaulatuslikud uuringud¹⁶. Läbipääsu tagamise maksumused arvutas insener käesoleva veemajanduskava koostamise käigus kõigile koormuseks olevatele paisudele. Taastemeetmetele võimalikku vastuseisu hindas VMK koostamise ekspertgrupp oma ekspertteadmiste põhjal. Juhul kui leevendava meetmena oleks tõhus kalapääs rajatav, ei ole põhjust selle koormuse tõttu kaaluda erandi seadmist. Juhul kui kalapääs ei ole rajatav, tuleb paisutamise saadavale hüvele otsida alternatiivset lahendust. Kui teostatav alternatiivne lahendus puudub, on eelduslikult tegemist kaalukalt vajaliku keskkonnakasutusega.

Paisutamisest põhjustatud vooluveekogumite mittehead seisundit iseloomustavaks kvaliteedielemendiks on kalastik ning seisundi hindamisel on ebasoodsas seisundis kvaliteedinäitaja jõgede kalade indeks (JKI). Teisi ökoloogilise seisundiklassi määramisel kasutatavaid kvaliteedielemente ja kvaliteedinäitajaid ei peetud sedavõrd mõjutatuks, et paisutamine võiks põhjustada nende ebasoodsat seisundit.

Maismaa seisuveekogumitel ja rannikukogumitel selliseid hüdro-morfoloogilisi mõjutusi ei tuvastatud, mis oleks kaasa toonud vajaduse otsustada TMV testi või erandi kaalumise vahel.

Ohtlikud ained

Riigipiiriülese kaugkande põhjendusega kaasati erandite kaalumisse saasteained, mille kaugkande on suhteliselt tõenäoline¹⁷. Nendeks on elavhõbe, kaadmium, pBDE, TBT. Halba seisundit põhjustavaid saasteaineid on veel, kuid neid ei ole põhjust seostada kaugkandega.

---

¹⁶ Tõkestusrajatiste inventariseerimine vooluveekogudel kalade rändetingimuste parandamiseks. Hange I ja hange II. Eesti Veeprojekt OÜ, Maves AS, Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi AS, Inseneribüroo Urmas Nugin OÜ, Projektbüroo Koda OÜ, Ökokonsult OÜ. 2012

¹⁷ Veekeskkonnale ohtlike ainete allikate inventuur. 2018. Eesti Keskkonnauuringute Keskus. <https://envir.ee/keskkonnakasutus/vesi/ohtlikud-ained>

Ohtlike ainete sisaldus on klassifitseeritud erandiks VRD artikli 4 lõike 5 tähenduses, sest ohtlike ainete hajumine keskkonnas pärast koormuse lisandumise lõppu ei ole prognoositav.

Piiriülene mõju

Selles kategoorias käsitleti Venemaaga piirnevaid kogumeid. Piiriülese mõjuga kogumitel tuvastati mõjutatud elemendid ja näitajad erandi kaalumise käigus. Aluseks võeti läbi viidud seire andmed ning veemajanduskavade eeltööde käigus koondatud koormuste info¹². Eesti riik teeb puhta looduskeskkonna saavutamise valdkonnas koostööd Venemaaga. Venemaa on esitanud oma plaani elluviidavate tegevuste kohta. Samas puudub Eestil kontroll selle üle, kas tegevused siiski etteantud tähtjaks ellu viiakse ja seetõttu on nende puhul rakendatud erandit. Ebakindlust loob Venemaa algatatud sõda Ukraina vastu ning selle valguses Euroopa ja Venemaa vahel teravust koguv vastasseis sanktsioonide näol. Järgmise veemajandusperioodi eel hinnatakse kogumite seisundid üle ning antakse ka uus hinnang erandi vajadusele.

Põhjaveekogumite puhul lähtuti meetmete loetelust. Meetmeprogramm toob välja meetmed, mida on vaja rakendada hea seisundi saavutamiseks. Veemajanduskava ekspertgrupp andis meetmete teostatavusele hinnangu ning selle põhjal tõi välja kogumid, mille puhul võib meetmete rakendamine järgmise veemajandusperioodi jooksul olla väga keeruline. Hinnang anti eksperthinnangu põhjal, hinnates riigi võimekust ja vajadusi. Põlevkivi kaevandamise järsk lõpetamine ei ole sotsiaalsel kaalutlustel teostatav. Vasavere veehaardest veevõtu järsk lõpetamine jätkaks rohkem kui 40 000 elanikku veepuudusse või tõstaks nende vee hinda oluliselt võrreldes praegusega. Meetmete rakendamise või mitterakendamise põhjendused on toodud erandite kaalumise osas.

3.2. Erandite kaalumine

Erandi kaalumise põhistruktuur on küsimustik. Erandit kaaluti iga meetme ja kogumi kohta eraldi.

Keskne küsimus on keskkonnakasutuse olulisus. Olulise (ja asendamatu) keskkonnakasutuse korral on erand põhjendatud. Test on üles ehitatud viisil, et olulisus selgub küsimustele vastamise käigus. Lihtsustatult:

- veekasutuse kirjeldus (sh selgitus, kas veekasutuse eesmärk on arusaadav),
- taastemeetme teostatavus (sh mõju veekasutuse eesmärgile, loodus- ja sotsiaalkeskkonnale),
- alternatiivid veekasutuse eesmärgile.

Näiteks kui vee kasutuseks on paisjärv ja eesmärgiks rekreatsioon, on testis vaja hinnata, kui võrd olulist mõju võib paisjärve likvideerimine avaldada sotsiaalsele keskkonnale, aga ka seda, kas paisjärve asemel on võimalik leida muu lahendus samaväärse rekreatiivsuse saavutamiseks.

Küsimustiku koostamisel kasutati TMV testi loogikat, kuid kohandati seda VRD artikli 4 lõike 5 eripära arvestades.

Hindamisvorm on neljaosaline (neli tabelit) – koondtabel, veekasutuse kirjeldus, taastemeetmete kirjeldus, alternatiivsete lahenduste kirjeldus.

Alljärgnevat tabelites toodud veergude selgitused.

Koondtabel

Veerg	Selgitus
Veekasutuse / koormuse täpsustus	Erandi kaalumist põhjustanud veekasutuse või koormuse nimetus objekti või kvaliteedielemendi tasandil. Tuuakse nimeliselt välja objekt (koormus), mille tõttu toimub erandi kaalumise.
Veekasutus / koormus	Koormuse grupp vastavalt VRD raporteerimisjuhisele (vt VMK peatükk 5).
Mõjutatud (mitteheas seisundis) kvaliteedielement	Kvaliteedielement või kvaliteedielemendid, mille seisund on hinnatava koormuse tõttu ebasoodsas seisundis. Tuleb arvestada ka võimalust, et ühe kvaliteedielemendi mittehea seisund võib põhjustada teise kvaliteedielemendi mittehea seisundi. Nt toitainete näitajad (FÜS-KEM) võivad mõjutada fütoplanktonit (FÜPLA). Üles loetletakse kõik mõjutatud elemendid.
Mõjutatud (mitteheas seisundis) kvaliteedinäitaja	Kvaliteedinäitaja või kvaliteedinäitajad, mille seisund on hinnatava koormuse tõttu mitteheas seisundis. Üles loetletakse ka kvaliteedinäitajad, mis on oluliselt mõjutatud teistest mitteheas seisundis kvaliteedinäitajatest (vt eelmine rida).
Mõjutatud kogum	Koormusest mõjutatud seisundiga veekogu lühinimi. Juhul kui koormus mõjutab mitut kogumit, tehakse igale kogumile eraldi rida. Nt kui pais mõjutab kahte kogumit, tehakse kaks rida, kus koormus on sama, aga kogumid erinevad.
Kogumi kood	Mõjutatud kogumi kood vastavalt pinnaveekogumite määrusele või põhjaveekogumite määrusele .
Kogumi pikk nimi	Mõjutatud kogumi nimi vastavalt pinnaveekogumite määrusele või põhjaveekogumite määrusele .
Kogumi kategooria	Vooluveekogum – VV, maismaa seisuveekogum – MS, rannikuveekogum – MV
Taastemeetme kirjeldus	Lingitud tabelist „TAASTEMEED“ samanimelisest veerust. Põhimõtteliste taastemeetmete lühikirjeldus sõltumata sellest, kas on ette teada selle teostamatus.

Veerg	Selgitus
	<p>Taastemeetmena on käsitletav nii leevendav meede (nt kalapääs paisule) kui ka mõju likvideerimise meede (nt paisu likvideerimine).</p> <p>Vältida tuleb utoopilisi meetmeid. Nt jõevee puhastamine pöördosmoo- siga vm.</p>
Taastemeetme teostatavus	<p>Lingitud tabelist „TAASTEMEEDE“ samanimelisest veerust.</p> <p>Kirjutatakse kas „teostatav“ või „teostamatu“.</p> <p>Juhul kui taastemeede on osutunud teostatavaks, ei ole erandi rakenda- mine põhjendatud (erandi analüüs lõpetada) ja tuleb asuda taastemeedet rakendama. Erandi kaalumise lõpetatakse.</p> <p>Juhul kui taastemeede on osutunud teostamatuks, tuleb otsida koormu- siga saadavale hüvele alternatiivset viisi.</p>
Veekasutusega saadava hüve alternatiivne viis	<p>Lingitud tabelist „ALTERNATIIVID“ samanimelisest veerust.</p> <p>Põhimõttelise alternatiivi lühikirjeldus sõltumata sellest, kas on ette teada selle teostatavus/teostamatus.</p> <p>Alternatiivina on käsitletavad lahendused, mis tagavad hinnatava keskkon- nakasutusega samaväärse hüve. Nt paisutamisel pinnaveehaarde loo- mise eesmärgil võib alternatiiviks olla põhjaveehaarete rajamine.</p> <p>Vältida tuleb utoopilisi alternatiive.</p>
Alternatiivse viisi kasutatavus	<p>Lingitud tabelist „ALTERNATIIVID“ kokkuvõtvas veerust. Sotsiaalsete ja looduskaitsete kaalutluste täpsem info asub lehel „Alternatiivid“.</p> <p>Kirjutatakse kas „teostatav“ või „teostamatu“.</p> <p>Juhul kui alternatiivne lahendus on osutunud teostatavaks, ei ole erandi rakendamise põhjendatud (erandi analüüs lõpetada) ja tuleb asuda kasu- tama alternatiivi ning eemaldada koormus.</p> <p>Juhul kui puudub teostatav taastemeede ja alternatiivne lahendus, tuleb rakendada erand.</p>
Erandi seadmise põhjendatus	<p>Lõppjärelendus vastavalt veergude „taastemeetme teostatavus“ ja „alterna- tiivse viisi kasutatavus“ tulemusele. Kui mõlemas veerus on järelduseks „teostamatu“, on erand põhjendatud.</p> <p>Kirjutatakse kas „põhjendatud“ või „ei ole põhjendatud“.</p>
Seisundi halve- nemise vältimise meetmed	<p>Viited veemajanduskava meetmeprogrammi lisa 1 kavandatud meet- mete refereerimise numbrile.</p>
Erandina luba- tud seisund	<p>Elemendi või näitaja tasemel, milline on veemajanduskavaga kehtestatud madalam seisundi eesmärk (nt KALA halb, SUSE kesine, Hg kalas halb jne)</p>

Veekasutus

Veerg	Selgitus
Veekasutuse / koormuse täpsustus	Lingitud tabelist „KOOND“ samanimelisest veerust.
Mõjutatud kogum	Lingitud tabelist „KOOND“ samanimelisest veerust.
Kogumi kood	Lingitud tabelist „KOOND“ samanimelisest veerust.
Veekasutus	Lingitud tabelist „KOOND“ samanimelisest veerust.
Veekasutuse eesmärk	<p>Veekasutuse kirjeldus, tuues välja kõik asjaolud, mis on vajalikud aru saamiseks, milliseid hüvesid veekasutus pakub, kes on selle hüve tarbijad, kas ja millised taastemeetmed ning alternatiivid on võimalikud.</p> <p>Nt pelgalt paisu tehniliste andmete väljatoomine ei anna arusaama sellest, mis otstarbel paisu kasutatakse ja mis võiksid olla võimalikud alternatiivsed lahendused hüve saamiseks. Nt rekreatiivsele paisule võimalik kaalutav alternatiiv on tiigi kaevamine jõe kõrvale. Kui aga pais on ka muinsuskaitse all, siis ei pruugi see lahendus olla teostatav.</p>

Taastemeede

Veerg	Selgitus
Veekasutuse / koormuse täpsustus	Lingitud tabelist „KOOND“ samanimelisest veerust.
Mõjutatud kogum	Lingitud tabelist „KOOND“ samanimelisest veerust.
Kogumi kood	Lingitud tabelist „KOOND“ samanimelisest veerust.
Taastemeede	<p>Põhimõtteliste taastemeetmete lühikirjeldus sõltumata sellest, kas on ette teada selle teostatavus/teostamatus.</p> <p>Taastemeetmena on käsitletav nii leevendav meede (nt kalapääs paisule) kui ka mõju likvideerimise meede (nt paisu likvideerimine).</p>

Veerg	Selgitus
	Vältida tuleb utoopilisi meetmeid. Nt jõevee puhastamine pöördosmoo- siga vm.
Taastemeetme tehniline kirjeldus	Kirjeldatud põhimõttelised taastemeetmed tehnilisel tasemel, mis annab võimaluse järeldada, kas meede on teostatav. Olemasolul viidatakse järeldusi toetavatele uuringutele. Tehnilise teostatavuse juures tuleb arvestada ka asjaolu, kas see toob endaga kaasa soovitud seisundi paranemise. Nt kui on teada, et kalapääs ei hakka toimima, siis pole see tehniliselt teostatav.
Taastemeetme tehnilise teostatavuse järeldus	Kokkuvõtte tehnilise kirjelduse järeldustest. Hindamise järgmistes etappides käsitletakse ainult teostatavaid tehnilisi meetmeid.
Taastemeetme mõju veekasutusele	Kirjeldus ja hinnang, kuidas iga teostatav tehniline taastemeede mõjutab olulist mõju põhjustavat veekasutust. Kui taastemeede välistab veekasutusega saadava hüve saamise, pole meede teostatav. Järgmise etappi liiguvad teostatavaks hinnatavad meetmed.
Taastemeetme mõju looduskeskkonnale	Hinnatakse mõju VRD näitajate kõrval muule looduskeskkonnale. Hindamisobjektideks on Natura alad ja teised kaitstavad loodusobjektid. Välja tuuakse negatiivsed mõjud (sh VRD art 4.8), aga ka positiivsed mõjud, mida taastemeede võib endaga kaasa tuua. Lähtutakse õigusaktidega kehtestatud kaitse-eesmärkidest Nt Natura elupaiga taastumine pärast taastemeetme rakendamist. Mõju hindamine on kvalitatiivne. Järgmise etappi liiguvad teostatavaks hinnatavad meetmed.
Taastemeetme mõju sotsiaalkeskkonnale	Sotsiaalkeskkonnana käsitletakse muinsuskaitset, inimeste tervist ja varustatust esmatasandi hüvedega (nt joogivesi, elekter). Muinsuskaitsele avalduva mõju osas lähtutakse õigusaktidega kehtestatud eesmärkidest. Kui taastemeede ei võimalda eesmärki saavutada (hoida), loetakse meede teostamatuks. Sotsiaalkeskkonnale avalduva mõju hinnang on kvalitatiivne ja lähtub põhimõttest, kas mõju on tõenäoline või mittetõenäoline ja oluline või mitteoluline. Tõenäoliselt olulise mõju korral loetakse meede teostamatuks.
Kokkuvõtte mõjust loodus- ja sotsiaalkeskkonnale	Kokkuvõtte looduskeskkonnale ja sotsiaalkeskkonnale avalduva mõju järeldustest. Hindamise järgmistes etappides käsitletakse ainult teostatavaid meetmeid.

Veerg	Selgitus
Taastemeetme maksumus	Maksumus vastavalt olemasolevatele tehnilistele arvutustele. Juhul kui maksumus puudub, annab ekspert hinnangu.
Taastemeetme finantseerimisvõimalused	<p>Loetelu teostatavate taastemeetmete finantseerimisallikatest. Koormuse omaniku kõrval otsitakse võimalusi ka olemasolevate toetusmehhanismide kaudu meetme täielikuks või osaliseks finantseerimiseks (riigieelarve, KOV, EL fondid, rahvusvahelised fondid).</p> <p>Antud juhul ei ole hinnatud kumuleeruvat mõju. St ei ole hinnatud, kas mitme koormuse taastemeetmed konkureerivad samale toetusmehhanismile ja kas toetust jagub kõigi taastemeetmete jaoks. Põhjus on selles, et toetusmehhanismidele konkureerivad lisaks hinnatavatele taastemeetmetele ka paljud teised sarnased meetmed. Seetõttu ei anna tervikpilti erandi hindamise tabelis toodud maksumuste summeerimine.</p>
Taastemeetme kulu-tulu analüüs	<p>Meetme kulud liigitatakse väikseks/mõõdukaks/suureks kuluks rakendaja opereerimiskasumist, käibest või leibkonnaliikme sissetulekust. Sel viisil hinnatakse meetmete elluvijate finantssuutlikkust meetmete rakendamiseks.</p> <p>Kirjeldatakse taastemeetmega kaasnevaid kulusid ja kaasnevaid tulusid või tulude vähenemisi.</p> <p>Lähtutakse VMK kulutõhususe analüüsi põhimõtetest (vt VMK meetmekava lisa 2).</p>
Taastemeetme kulutõhususe hinnang	<p>Meede on kulutõhus, kui selle finantseerimine ei too kaasa ebaproportsionaalseid kulusid.</p> <p>Ebaproportsionaalsed (<i>WATECO Guidance</i>)¹⁸ kulusid hinnatakse meetmete kulu-tulu analüüsiga. Ebaproportsionaalsete kulude määramisel lähtutakse järgmisest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ebaproportsionaalseid kulusid ei määratleta lihtsalt kui tulu/kasu ületavaid kulusid; • kulude ja tulude hindamine peab hõlmama nii kvalitatiivseid kui ka kvalitatiivseid kulusid ja tulusid; • marginaal, mille võrra kulud ületavad tulu, peaks olema märkimisväärne ja kõrge usaldusväärusega;

¹⁸ [Economics and the Environment – The Implementation Challenge of the Water Framework Directive](#). Guidance Document No 1. European Commission 2003.

Veerg	Selgitus
	<ul style="list-style-type: none"> • ebaproportsionaalsuse kontekstis võib arvesse võtta meetmete poolt mõjutatud isikute maksevõimet ja rakendatavate meetmete taskukohasust meetme elluvijale. <p>Taskukohasust¹⁹ (võime kanda meetmete kulud) on üks võimalus hinnata kulude ebaproportsionaalsust, kui puuduvad alternatiivsed finantseerimisvõimalused, mis suurendaksid taskukohasust, ning muud võimalused, et lahendada tulevikus taskukohasuse probleemid meetme elluvijatele. Lisaks võib rakendada meetmeid järk-järgult (ajaline pikendamine), et leevendada taskukohasuse probleeme (2021-2027 perioodil ei kasutata).</p> <p>Taskukohasus/finantssuutlikkus¹⁹</p> <p>Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniteenus. Kulused ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniteenustele leibkondade jaoks loetakse ebaproportsionaalseks, kui leibkonna keskmised kulutused veeteenustele ületavad 3% leibkonna keskmisest sissetulekust.</p> <p>Põllumajandus. Põllumajandusmeetmete kulused võrreldakse põllumajandusettevõtja/sektori brutokasumiga: kui kulud on suuremad kui 3% brutokasumist, siis loetakse kulud ebaproportsionaalseks. Brutokasumi asemel võib kasutada ka muid parameetreid, näiteks ettevõtja/sektori käivet.</p> <p>Tööstus. Sarnaselt põllumajandusega võrreldakse tööstusele suunatud meetmete kulused lisandväärtusega: kui kulud on suuremad kui 3% käibest, loetakse kulud ebaproportsionaalseks. Lisandväärtuse asemel võib kasutada ka muid parameetreid, näiteks ettevõtja/sektori käivet.</p>
Taastemeetme teostatavus	<p>Tuuakse välja koondhinnang sõelale jäänud taastemeetmetest. Kui ühtegi taastemeedet sõelale ei jäänud, on järelduseks „teostamatu“, vastasel juhul „teostatav“.</p> <p>Juhul kui taastemeede osutub teostatavaks, hindamine lõpetatakse ja nähakse ette taastemeetme rakendamine.</p>

Alternatiivid

Veerg	Selgitus
Veekasutuse / koormuse täpsustus	Lingitud tabelist „KOOND“ samanimelisest veerust.
Mõjutatud kogum	Lingitud tabelist „KOOND“ samanimelisest veerust.
Kogumi kood	Lingitud tabelist „KOOND“ samanimelisest veerust.

¹⁹ [Addressing affordability concerns in WFD implementation. Resource document for the WG Economics](#). European Commission 2014.

Veerg	Selgitus
Veekasutusega saadava hüve alternatiivne viis	<p>Põhimõtteliste alternatiivi lühikirjeldus sõltumata sellest, kas on ette teada selle teostatavus/teostamatus.</p> <p>Alternatiivina on käsitletavad lahendused, mis tagavad keskkonkasutusega samaväärse hüve saamise. Nt paisutamisel pinna-veehaarde loomise eesmärgil võib alternatiiviks olla põhjaveehaarete rajamine.</p> <p>Vältida tuleb utoopilisi alternatiive.</p>
Veekasutusega saadava hüve alternatiivse viisi kirjeldus	Kirjeldatud põhimõttelised alternatiivid tehnilisel tasemel, mis annab võimaluse järeldada, kas meede on teostav. Olemasolul viidatakse järeldusi toetavatele uuringutele.
Veekasutusega saadava hüve alternatiivsete viiside tehniline teostatavus	<p>Antakse hinnang, kuid võrd alternatiiv võimaldab saada samaväärset hüve jätkusuutlikul viisil.</p> <p>Tehnilise teostatavuse juures tuleb arvestada ka asjaolu, kas see toob endaga kaasa hüve jätkuva saamise. Nt muu paisu muinsuskaitse alla võtmine ei ole alternatiivlahendus.</p>
Alternatiivse viisi keskkonnamõju	<p>Hinnatakse mõju VRD näitajate kõrval muule looduskeskkonnale. Hindamisobjektideks on Natura alad ja teised kaitstavad loodusobjektid.</p> <p>Välja tuuakse negatiivsed, aga ka positiivsed mõjud, mida alternatiiv võib endaga kaasa tuua.</p> <p>Lähtutakse õigusaktidega kehtestatud kaitse-eesmärkidest</p> <p>Nt tuuliku rajamine HEJ asemel võib mõnel juhul endaga kaasa tuua talumatu mõju linnustikule.</p> <p>Hindamisel tuleb kontrollida ka looduskeskkonnaväliseid asjaolusid, sh muinsuskaitse.</p>
Alternatiivse viisi kuluanalüüs	<p>Alternatiivse viisi kuluanalüüs viiakse läbi samal põhimõttel nagu taastemeetme kulu-tulu analüüs ja kulutõhususe hinnang.</p> <p>Lähtutakse VMK kulutõhususe analüüsi põhimõtetest (vt VMK meetmekava lisa 2).</p>
Alternatiivse viisi teostatavus	Tuuakse välja koondhinnang sõelale jäänud alternatiividest. Kui ühtegi alternatiivi sõelale ei jäänud, on järelduseks „teostamatu“, vastasel juhul „teostatav“.

Hindamine peab jääma dünaamiliseks. Kui mõni asjaolu veemajandusperioodi jooksul muutub, tuleb selle valguses järeldused üle hinnata. Nt kui aja jooksul tekib finantseerimisallikas, tuleb kulutõhususe hinnang üle vaadata. Kui veemajanduskava perioodi jooksul selgub, et erandi

põhjendused ei ole enam asjakohased ning aastaks 2027 on võimalik rakendada hea seisundit tagavaid kulutõhusaid meetmeid, siis kavandatakse need meetmed veemajanduskava meetmeprogrammi rakendamise tegevuskavas.

4. ERANDI KOHALDAMINE RAAMDIREKTIIVI ARTIKLI 4 LÕIKE 6 ALUSEL

Veekogumitele on võimalik seada VRD artikli 4 lõike 6 (VeeS § 41) alusel leebem eesmärk veekogumi seisundi ajutise halvenemise korral.

Veekogumi seisundi ajutist halvenemist, mis on tingitud erandlikest või ettenägematutest asjaoludest, nagu looduslikud tingimused, vääramatu jõud või õnnetusjuhtum, ei arvestata veekaitse eesmärgi saavutamisel, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) tarvitusele on võetud meetmed, et vältida veekogumi seisundi edasist halvenemist, ja olemata erandlikest või ettenägematutest asjaoludest jätkatakse veekogumi kaitse-eesmärgi saavutamiseks tehtavaid töid;
- 2) veemajanduskavas on märgitud olukorra erandlikuks või ettenägematuks tunnistamise tingimused ja seejuures kohaldatavad kvaliteedinäitajad;
- 3) veemajanduskava meetmeprogrammis on märgitud erandlike ja ettenägematute asjaolude korral rakendatavad meetmed, mis ei takista veekogumi seisundi taastumist pärast nende asjaolude möödumist.

Selliste erandlike ja ettenägematute asjaolude mõju hinnatakse igal aastal uuesti ning kavandatakse ja rakendatakse meetmeid veekogumi seisundi võimalikult kiireks taastamiseks.

Veemajanduskava ajakohastamisel esitatakse ülevaade veemajanduskavas erandlikel ja ettenägematutel asjaolude esinemise korral kohaldatud eranditest ning seni kavandatud ja rakendatud meetmete mõjust.

Erandlike või ettenägematute asjaolude hulka kuuluvad näiteks kliimamuutustest põhjustatud ekstreemsed ilmastikuolud. Eestis avalduvad kliimamuutused peamiselt sagenevates põudades, valingvihmades ja tormides. Sellised nähtused võivad esineda üle terve riigi ning nende avaldumine ei ole prognoositav. Euroopa Liidu tasandil on sõlmitud roheline kokkulepe²⁰, millega liigutakse kliimamuutuste kiiruse pidurdamise suunas, kuid juba toimunud (ja toimuva) muutusi võib pidada paratamatuteks selles mõttes, et kaasnevat mõju ei ole võimalik vältida. Veemajanduskava koostamisel ja meetmete planeerimisel on teadaolevate kliimamuutuste mõju arvestatud, kuid ei ole võimalik välistada, et veemajanduskavade kolmanda perioodi jooksul avaldavad kliimamuutused mõju, mis ei võimalda kogumil head seisundit ajutiselt saavutada. Vee-elustiku näitajate kõrval (nt ekstreemse madalvee tõttu vee-elustiku vaesumine või suurte veehulkade tõttu vee-elustiku muutumine) võivad mõjutatud olla ka füüsikalised-keemilised indikaatorid. Välistatud ei ole ka ohtlike ainete sisalduse suurenemine (nt kuuma või tormi

---

²⁰ [Euroopa roheline kokkulepe | Euroopa Komisjon \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/en/european-green-deal).

tõttu settest ohtlike ainete kandumine veemaatriksisse). Üldpõhimõttena on lähtutud loogikast, et kui veemajanduskavaga sama perioodi üleujutusriskide maandamiskavas ei ole toimuva sündmusega arvestatud, võib seda pidada prognoosimatuks.²¹ Põua puhul peetakse erandlikuks või ettenägematuks miinimumvooluhulka, mille arvutuslik tõenäosus on 100 aastat või harvem. Seetõttu võivad järgmise perioodi jooksul esineda VRD artikli 4 lõikes 6 eelkirjeldatud asjaolud, kuid nende ilmumine ja asukoht on prognoosimatud.

Eestis on mitmeid kogumeid, mille seisund on seire põhjal mittehea üksnes looduslike olude tõttu. Samas ei ole ilma täiendavate uuringuteta võimalik kindlaks teha, kas tegemist oli ajutiste looduslike tingimustega või püsiva olukorraga, mille tõttu tuleks kogumite tunnused üle vaadata. Nendele kogumitele määrati meetmeprogrammis või veeseireprogrammis uurimusseisse asjakohased uuringud.

Kolmanda perioodi veemajanduskavade koostamisel VRD artikli 4 lõike 6 asjaolusid ei tuvastatud.

---

²¹ Üleujutusriskide maandamiskavas prognoositakse tõenäolisi üleujutussündmusi (tormid, suurvesi jm). Kui selles nende võimalikkust ei ole prognoositud, on sündmuse realiseerumisel tegemist prognoosimatu olukorraga.

5. ERANDI KOHALDAMINE RAAMDIREKTIIVI ARTIKLI 4 LÕIKE 7 ALUSEL

Vastavalt VRD artikli 4 lõikele 7 ja Vees §-le 42 võib teatud tingimustel veekaitse-eesmärgi saavutamata jätta põhjaveekogumi veetaseme või pinnaveekogumi uute füüsiliste muutuste tõttu või uue säästva arendustegevuse tõttu. Eestis on VRD artikli 4 lõike 7 sisustamiseks tehtud kaks tööd^{22,23}.

Veeseaduses on tingimused sätestatud järgmiselt:

(1) Kui põhjaveekogumi head seisundit, pinnaveekogumi head ökoloogilist seisundit või tugevasti muudetud veekogumi või tehisveekogumi head ökoloogilist potentsiaali ei saavutata või seisundi või potentsiaali halvenemist ei suudeta vältida põhjaveekogumi veetaseme muutuse tõttu või pinnaveekogumi uute füüsiliste muutuste tõttu või kui uue säästva arendustegevuse tõttu langeb pinnaveekogumi seisund väga heast seisundist heasse seisundisse, loetakse veekaitse eesmärk saavutatuks juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

1) veekogumi seisundile avalduva ebasoodsa mõju leevendamiseks on võetud tarvitusele kõik kohased meetmed;

2) nimetatud muutuste põhjused on kirjeldatud veemajanduskavas ning veekaitse eesmärk vaadatakse uuesti üle iga kuue aasta järel;

3) nimetatud muutuste põhjused on ülekaalukad avaliku huvi seisukohast või nendest muutustest tulenevad hüved inimese tervisele, ohutuse tagamisele või säästvale arengule kaaluvad üles veekaitse eesmärgi saavutamise kaasaegsed üldised keskkonahüved või avaliku huvi;

4) muutustest tulenevat hüvet ei ole tehniliste võimaluste või ebaproportsionaalselt suurte kulude tõttu võimalik saavutada muude vahenditega, mis oleksid keskkonna seisukohalt oluliselt paremad.

Arvestades VRD artikli 4 lõikes 7 toodud nõudeid, saab tingimused ja võimalused kokku võtta järgneva skeemiga (Joonis 5-1).²²

Veemajanduskava koostamisel ei tuvastatud ühtegi uut tegevust, mis võiks endaga kaasa tuua kogumi seisundi halvenemise ja mis oleks põhjendatav VRD artikli 4 lõike 7 asjaoludega.

---

²² [Eesti tingimustes veepoliitika raamdirektiivi 2000/60/EÜ artikli 4\(7\) erandite kehtestamise analüüsi läbiviimine](#). Advokaadibüroo FORT, AS Maves. 2018

²³ Veepoliitika raamdirektiivi artiklist 4 tulenevad erandid arendustegevuse elluviimiseks Eestis. Tartu Ülikool. Raili Kärmas. Magistritöö.

Juhuks kui sellistele tingimustele vastavat tegevust plaanitakse veemajanduskavade koostamiste vahepeelsel perioodil, on VeeS §42 ette näinud järgmise võimaluse:

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud erandi kohaldamine ei ole veemajanduskavas määratud, esitatakse käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud teave erandi kohaldamist otsustavas veeloas või kompleksloas ja veemajanduskavas selle järgmisel ajakohastamisel.

Uue veemajanduskava jõustamiseni mitte ootamist lubab ka erandite juhend²⁴.

Eesti keskkonnaõigus on üles ehitatud viisil, mis nõuab iga olulise keskkonnakasutuse plaanisel keskkonnaloa taotlemist. VRD artikli 4 lõike 7 erandi kaalumist vajav tegevus liigitub alati sedavõrd oluliseks, et loa taotlemine on vajalik. See tähendab, et ei ole tõenäoline olukord, kus arendaja kavandab tegevust, mis jääb alla loa künnise, kuid võib olla potentsiaalselt VRD artikli 4 lõike 7 juhtum. Seega jõuab igal juhul sellise tegevuse kavandamise info keskkonnaloa andjani. Eestis kehtivas õigussüsteemis tuleb esmalt otsida võimalusi olulise negatiivse mõju vältimiseks. Kui see ei ole võimalik, saab arendaja ühes keskkonnaloa andjaga kaaluda kavandatava tegevuse erandlikkust VRD artikli 4 lõike 7 võtmes. Vastavalt VeeS § 42 lõikele 2 otsustab loa andja erandi kehtestamise veeloas või kompleksloa andmisel.

VRD artikli 4 lõike 7 kohase erandi rakendamiseks andis Euroopa Komisjon välja juhendi²⁵, mille peamine eesmärk on selgelt sisustamata nõuete selgitamine. Olulisemad VRD artikli 4 lõike 7 nõuded, mis vajavad sisustamist, on järgmised.

- **Kasutatud on kõiki realistlikke meetmeid mõju vähendamiseks.** Juhend peab mõju vähendavaks kõiki meetmeid, mis aitavad mõju ära hoida. Selleks on kas tegevuse enda muutmise või täiendava tegevuse lisamine. Realistlikeks meetmeteks peetakse neid, mis on tehniliselt teostatavad ja proportsionaalse kuluga. Viidatakse erinevatele meetmeallikatele nagu [parim võimalik tehnika](#). Loetelu on lahtine ja lähtuvalt konkreetse arendustegevuse sisust ning avaldatava mõju suuruselt paljuski liikmesriigi otsustada. Meetmete hindamiseks on soovitatud kasutada mõnda reglementeeritud protseduuri, nagu näiteks keskkonnamõju hindamine.
- **Teostatavate alternatiivide puudumine.** Alternatiividena tuleb kaaluda asukohta, tegevuse mastaapi ja tegevuse viisi. Alternatiivide väljatöötamisel on väga oluline tegevuse eesmärgi õige sõnastamine. Näiteks hüdroelektrijaama rajamisel ei ole üldiselt te-

---

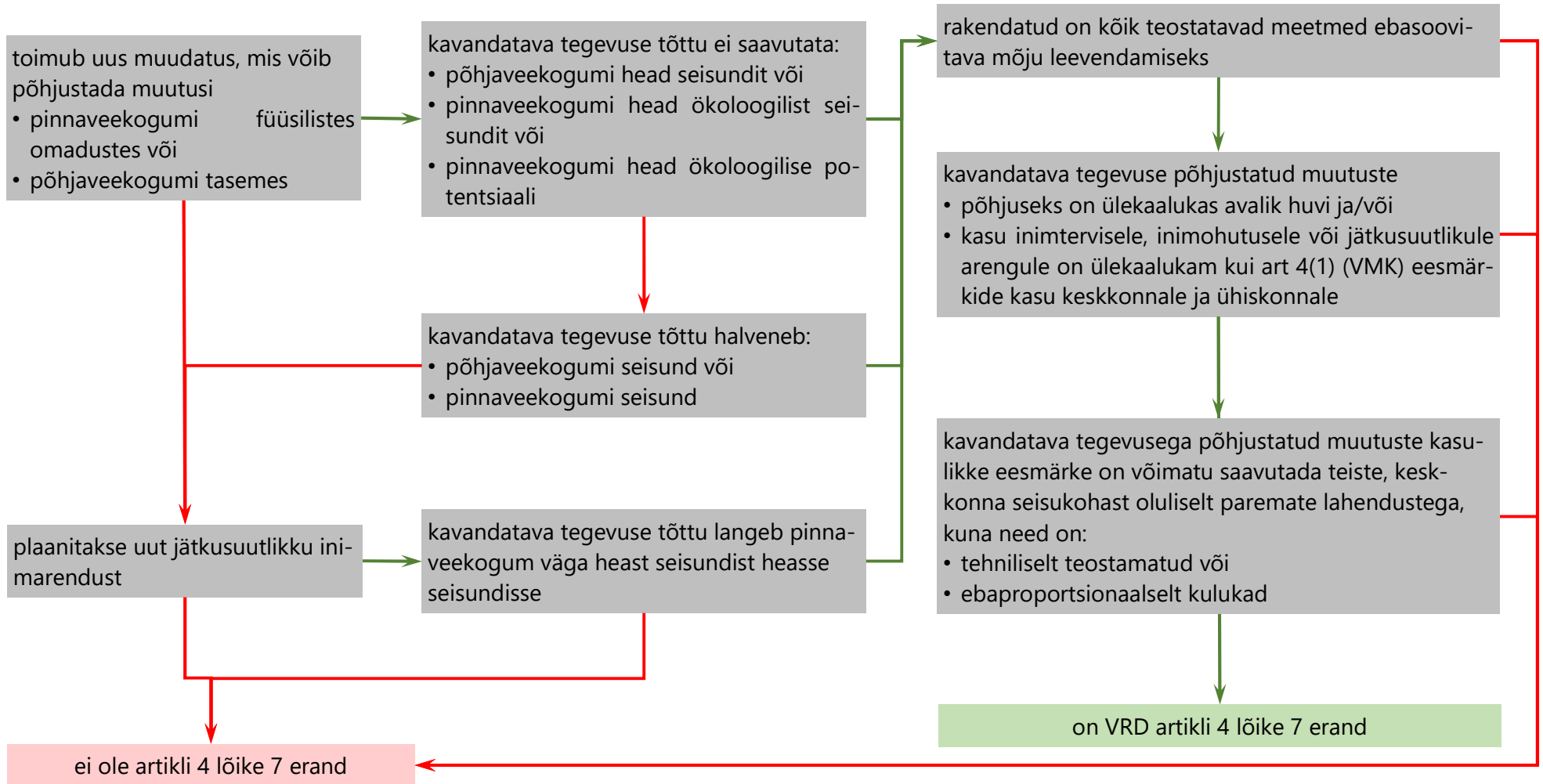
²⁴ Common implementation strategy for the water framework directive (2000/60/EC). [Guidance Document No. 20. Guidance document on exemptions to the environmental objectives](#). Euroopa Komisjon. 2009.

²⁵ Common implementation strategy for the water framework directive and the floods directive. [Guidance Document No. 36 Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4\(7\) New modifications to the physical characteristics of surface water bodies, alterations to the level of groundwater, or new sustainable human development activities](#). Euroopa Komisjon. 2017.

gevuse eesmärgiks hüdroelektri tootmine, vaid hoopis rohelise elektri tootmine. Esimesel juhul keskendutaks vääralt üksnes õige jõe või jõelõigu otsingutele. Teisel juhul aga oleks võimalik alternatiive vaadelda laiemalt. Sealhulgas näiteks tuulikud, päikesepaneelid jne. Igal alternatiivil võib olla erinev mõju ja erinevad tehnilised piirangud, mis tuleb sõnastada ja mille alternatiivide sobivus või mittedobivus kirjeldada hindamise käigus.

- **Ülekaalukas avalik huvi.** Juhend ei defineeri ülekaalukat avalikku huvi. Juhend peab vajalikuks otsustusruumi jätmist liikmesriigile (vt read 1683 ja 1684). Samas tuuakse juhendis näiteid võimalike ülekaalukate avalike huvide kohta: niisutus, joogiveevarustus, hüdroelektrijaam, riigikaitse, kodanike kaitse (tervis, ohutus, keskkonnatervis). Eestis ei ole põhjust ülekaalukat avalikku huvi kitsamalt piiritleda, vaid see tuleb mõtestada konkreetse vajaduse tekkimisel. Soovitav on avaliku huvi kaalumisel kaasata avalikkus, näiteks keskkonnamõju või keskkonnamõju strateegilise hindamise kaudu.

→ = väär → = tõene

Joonis 5-1 VRD artikli 4 lõike 7 põhimõtteline skeem

6. MITME ERANDI RAKENDAMINE SAMAL KOGUMIL

Juhul, kui veekogumi suhtes kehtib samal ajal rohkem kui üks veekaitse eesmärk, kohaldatakse neist kõige rangemat.

Kuna veekogumil võib olla mitu olulist koormust, mis põhjustavad erinevate kvaliteedielementide mittehead seisundit, on võimalikud ka olukorrad, kus ühel kogumil rakendatakse mitut erandit. Sel juhul tuleb lähtuda iga erandiga kehtestatud leevendusest eraldi. See tähendab, et mingi kvaliteedielemendi seisundieesmärk ja eesmärgi saavutamise aeg on seatud ühe erandi järgi (nt FÜKE VRD art 4.4 a iii), teise kvaliteedielemendi seisundi eesmärk ja selle saavutamise aeg aga teise erandi järgi (nt Hg vees VRD art 4.5).

Veekogumitel, mis kattuvad Natura alaga, ei tähenda veemajanduskavaga kehtestatud VRD artikli 4 lõike 5 erandi kehtestamine automaatselt ka Natura erandi tegemist. Kolmandaks VMK perioodiks Natura alal madalama seisundi eesmärgi kehtestamine ei välista Natura alal pikaajaliste eesmärkide saavutamist (30 a perspektiiv). Natura erandi hindamine ja kehtestamine on eraldiseisev protsess, mille otsused tehakse eraldiseisvalt käesoleva veemajanduskava otsusest. Juhul, kui veemajanduskava perioodi jooksul selgub, et VRD artikkel 4 lõike 5 alusel kehtestatud erandi põhjendused ei ole enam asjakohased ning hea seisundi saavutamiseks vajalikud kuluühused meetmed on aastaks 2027. rakendatavad, teeb Keskkonnaamet vastava otsuse ning planeerib asjakohased tegevused meetmeprogrammi rakendamise tegevuskavas. Veemajanduskava perioodi jooksul tehtud otsustest antakse ülevaade järgmise perioodi veemajanduskavas.

Üldise põhimõttena tuleb erandite põhjendatust järgmise perioodi veemajanduskava koostamisel uuesti kaaluda. VRD artikli 4 lõike 4 punkti alapunktide i ja ii alusel erandeid enam üldiselt edaspidi rakendada ei saa (v.a teatud prioriteetsete ainete osas, täpsemalt vt ptk 2 „Erandi kohaldamine veepoliitika raamdirektiivi artikli 4 lõike 4 alusel“).